

Kulturně společenský **časopis**
2009 • 7 na internetu

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu

10 let Dobré adresy

Česnek a tabu

Kde se nemusí ladit...

Obsah:

Hlavní referát

Jakub Šofar: **10 let Dobré adresy** (4)

Koreferáty

Angažovaný nestraník: **Ivanu Skálovi bez úcty** (9)

Jiří T. Král: **Královiny** (10)

Michal Kliment: **Extase československého filmu.**

Detektivní hybridy 30. a 40. let (13)

Luboš Vlach: **Česnek a tabu. Komunální politická satira o aktualitě, odlišnosti, symbolu, doslovnosti a česneku** (17)

Jakub Šofar: **Ne že by na tom nějak zvlášť záleželo...** (20)

Zdravice

Michal Šanda: **Podřipské hedvábnictví** (22)

Jakub Šofar: **Heslo KARFIÓL Ladislava Nováka** (28)

Vít Bohumil Homolka: **Dvacetčtyři, Dvacetpět** (30)

Jan Lustig: **Vysloveně žertovně 7** (31)

Jakub Šofar: **Filokartistův výsadek 7** (32)

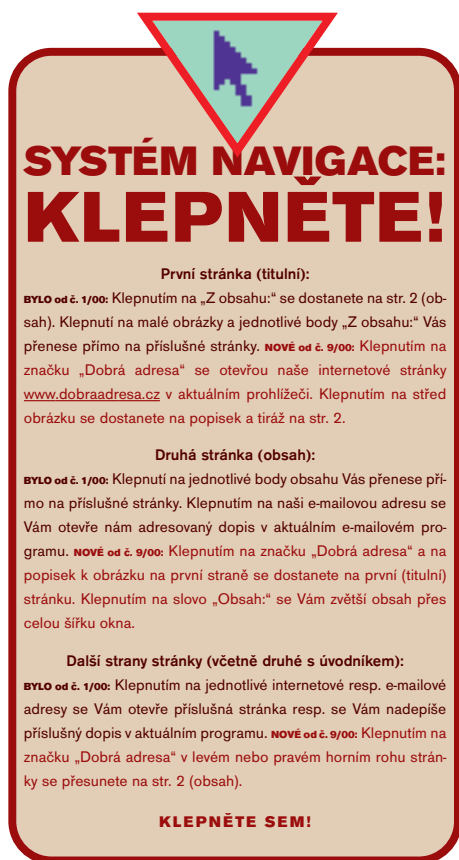
Jednání komisí

Jaroslav Balvín: **Úchvatné komiksové porno kreslené z láskou** (34)

Daniel Toseví: **Nedám, nedám, bojím se hříchu, udělal bysi mně škodu na břichu!** (36)

Kulturní program

Jaroslav Křištof: **Kde se nemusí ladit...** (38)

Na titulní stránce: Jaroslav Křištof (k článku na str. 40)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 7, ročník 10. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Jakub Šofar. Zástupce šéfredaktora: Štefan Švec. Redakce: Václav Dvořák, Martin Groman, Kateřina Komorádová, Štěpán Kučera, Jakub Šofar, Viki Shock, Michal Šanda, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

Literární zádrhel

Petr Borkovec

Trasa řeže do krajiny. V tuto chvíli
přetekl okap v noční průtrži;
shluk kopyt. Takt nějaké
věci, uvolněné uvnitř zdi.

Tady je lesní vstup. Hlavou dolů
z kůry nastražená veverka.
Kapka budí kresbu
můry. Jehličnatý poklop

odchlipuje mravenec. Z hraničních
borovic se větví borovice.
Suchý, studený krajní kámen
vězí v putujícím podloží.

Komentář k básni

```
TextWindow.Write("Vypočítat les")
veverka = TextWindow.ReadNumber()
zbytek = Math.Remainder(cis,2)
If (zbytek = 0) Then "Děšť 2.0"
TextWindow.WriteLine("Studený!")
Else
TextWindow.WriteLine("Borovice se větví borovice se větví borovice")
EndIf
Goto zacatek
```

Karl Thurgau von Jabkowicz

Ra ta ta bum,

na tomto místě vždycky většinový šéfredaktor Štefan Švec, který se především proslavil po místních vlastech ostrým forčekem v obranné třetině české literatury, píše: Moji milí.

Může být, že jste vy čtenáři jeho milí. Možná chce vlastně Š. Š. napsat „moje milá“ a takhle to umně skrývá. Připusťme možnost, že tu náročnou činnost – dát každý měsíc do příčinné souslednosti texty a obrázky – dělá z lásky k nějaké milé. Nicméně tohle číslo nepřípravoval a nejspíše ani to další neoblaží svým intelektem, protože nemá čas. To se tak někdy stane. Až lidstvo zvládne komprimování času, tak to bude jinak, to se všechno zvládne levou rukou. Ale bude to dost nuda, ne?

Abych zachoval tradici, tak jsem uvažoval o oslovení moji moli (vysvětlím níže) nebo moji malí (to z důvodu, že v současnosti jsem nejstarším oudem *Dobré adresy*, a ať se mi to líbí, nebo ne, tak mám nejblíže nakročeno do futrálu, aniž bych se tam zatím chystal). Ale použití slova „malí“ mně připadá v této době miniaturizace a zdobňování jako hovadina.

Ted' odskok k molům. Na rozdíl od jiných mám k molům kladný vztah, který je dán tím, že část svého dětství jsem trávil trucováním ve skříní s otcovými obleky. V každé kapse byla minimálně jedna naftalínová kulička a všechno to jistila kytice sušené komonice lékařské. Nicméně moly to nezlikvidovalo, řekl bych naopak. Přežívali ve skříní jako v Hiltonu a panovali mezi námi sousedské vztahy. Dalším výsledkem této symbiózy je, že pobyt v obleku je pro mě výrazným trestem, a proto jsem si celý dospělý život vybíral zaměstnání bezobleková.

Takže po vysvětlivkách ještě jednou: Ra ta ta bum, v tomhle čísle, jak napsal Š. Š. na konci minulého *Dobré adresy*, „najdete Jakuba Šofara ve všech jeho podobách“. Není to sice přesné, kromě mě tu dneska vystoupí ještě několik osvědčených jmen, ale dost se to přibližuje pravdě. Vyhlašuji grafomanské přebory.

Zakleknout!

Zadek vytrčít!

Ted'!

Jakub Šofar

Hlavní re
ferát
t

10 let Dobré adresy

Ř

ekněme tak zhruba. Cca.

Před deseti lety se začala fáze představ překloupovat do fáze reality. Bylo jasné, že internetový deník, případně obdeník, a ještě případně týdeník, je bohapustý avanturismus, neodpovídající našim možnostem. Špatný „tajming“ a neochota každého z nás jít do toho jako o život, na plno. Podařilo by se nám to? Těžko říct. Nikde jsem se zatím nedočel, jaké je skóre mezi prostými nápady a nápady zrealizovanými, které projdou zlatou branou.

Takže jsme se nakonec, ti, co tehdy zůstali, dohodli na měsíční periodicitě společensko-kulturního časopisu, který však bude klasicky lámán a vystavován v pdf. V té době měla většina uživatelů ješ-

tě procesory 386 nebo 486 a harddisk, na který by se nevešly pomalu ani titulky ke krátkému filmu.

Na tomhle jsme se tedy dohodli, ale kdo to bude dělat? Technicky to bylo jasné, ale kdo bude cpát prejt do jitrnic? V roce 1999 vyšlo nulté číslo *Dobré adresy*. Jenom jako pokus, jak by to mohlo vypadat. Pokus nepokus. Střelba na slepo. Tudy cesta nevedla. Existovala jediná možnost: Mládí vpřed! Mládí má zelenou. Tak se

Historicky první výzkum v terénu: jídelna Sup a synové (1.-9. 2008)

stalo následujícího roku – viz archiv *Dobré adresy*.

Kdybych byl správný manažer s ostře řezanou tváří, tak teď vytočím ventil na úplně volno a vypustím na vás jízdní oddíly okrasných keců o tom, co jsme dokázali a co dokážeme, podlitých vývarem z povinného připomenutí finanční krize a minimálního

toku financí do kultury, tedy i do Dobré adresy. Jako by se stalo!

Chtěl bych ale zdůraznit a připomenout něco jiného. Podařilo se nám třeba dostat přímo do české literatury, *Dobrá adresa* hraje sice okrajovou roli (ale není malých rolí) v knize Michala Šandy a Karla Havlíčka Borovského *Dopisy* (Dybbuk 2009).

Největším přínosem tohoto projektu – už to slovo v tomhle čísle nikde nepoužiju, to slibuju na čestné skautské, a pro Štefa-

na Švece speciálně na čestné pionýrské slovo – jsou naše pravidelná zasedání, jednou za čtrnáct dní, v Jerichu. Je to ozdravovna pro naše ega, fungující mimo okruh českého zdravotnického systému. Většinou se tam pohádáme, velice slušně (ve smyslu hodně) a výživně. Řveme na sebe a někteří mlátí rukama do stolu, až nás musí personál chlácholit důrazným varováním. Zajímavé na tom je, že neexistuje nějaká ostrá, jednou provždy daná hrani-

Smaragdová restaurace (8. 9. 2008)

Takže
exploatace
intelektuální
energie
neprobíhá pouze
povrchovým
způsobem, ale
často jde
o hlubinné
vytěžování.

ce mezi názorovými skupinami. Každá hádka vytváří zcela nové sociální skupiny, je to takové kypření půdy, oksylichování, pozitivní recyklace. Hádáme se prakticky o vše, co je v dosahu našich vyjadřovacích schopností. Třeba do problematiky jaderné fúze jsme se ještě nedali, ale nevyklučuji ani tuto debatu. Tím, že každý přichází z jiného prostředí, vzniká zde zajímavá surovinová mozaika, se kterou se dá dále pracovat. Účastníci v hádkách řeknou mnohem více než v obvyklém plkání, i to, co by nikdy nemysleli, že řeknou. Takže exploatace intelektuální energie neprobíhá pouze povrchovým způsobem, ale často jde o hlubinné vytěžování. A k tomu samozřejmě konzumujeme alkoholismy a lehce upravenou potravu, takže podporujeme drobné živnostnické podnikání. Inu, tady jste na dobré adrese.

Vedlejším výstupem z těchto jerichovských konzultací jsou v posledních letech hromadné návštěvy bufetů, bister a stánků, klasických českých i jinozemských. Později, jako bonus, jsme připojili i některou vyhlášenou restauraci. Tedy terénní průzkum nezdravého stravování osobní angažovanosti i za cenu ohrožení života. Zde jakékoliv hádky nemají místo, protože tato činnost nedovoluje zbytečně jítit emoce. To by mohlo zásadně ohrozit naši chuťovou gramotnost.

Vydali jsme se tak na dlouhou, těžkou a náročnou cestu, ze které ale nechceme se jít. Protože jenom všestranné uspokojování potřeb občanů může směřovat ke *good governance*, k dobrému vládnutí. Aby tak nějak byli všichni spokojení. A měli se dobře. Rozumíme si, doufám...

Jakub Šofar

Bosna gril, Žižkov (20. 10. 2008)

Jídelna ve Štěpánské (27. 10. 2008)

Ko
ref
eráty

Z filmu
Velbloud uchem
jehly (Karel
Lamač, Anny
Ondráková;
režie Karel
Lamač, 1926)

Ivanu
Skálovi
bez úcty

Položil jsem legitimaci
přestože jsem nebyl ve straně
položil jsem legitimaci
kožichem dolů
položil jsem legitimaci
nejstrašnější ze zbraní hromadného ničení
položil jsem legitimaci
do škvíry mezi jejíma nohama
položil jsem legitimaci
na všechny čtyři

položil jsem legitimaci
aby legitimace nepoložila mě
položil jsem legitimaci
protože byla kulatá
položil jsem legitimaci
z nohy na hlavu
položil jsem legitimaci
aby byl na světě mír
položil jsem legitimaci
za horší minulé
položil jsem legitimaci
na zacákaný ubrus od sádla
položil jsem legitimaci
ale nedíval jsem se
položil jsem legitimaci
na břicho nacvičeným chvatem
položil jsem legitimaci
jen tak pro legraci
položil jsem legitimaci
protože v ní něco tikalo
položil jsem legitimaci
abych měl obě ruce prázdné
položil jsem legitimaci
na stříbrný podnos hned vedle navštívenky
položil jsem legitimaci

už jsem ji nemohl unést
položil jsem legitimaci
cestou od Vejvodů
položil jsem legitimaci
ztratil jsem její PIN
položil jsem legitimaci
jednou takhle po ránu
položil jsem legitimaci
už mě to s ní nebavilo
položil jsem legitimaci
za všechny kamarády, kteří ji nepoložili
položil jsem legitimaci
nebyla na pořadu dne
položil jsem legitimaci
už málo mastila
položil jsem legitimaci
mezi její kozy
položil jsem legitimaci
už je po přechodu
položil jsem legitimaci
a řek jsem jí: Stará, už mě nese!
položil jsem legitimaci
přestože jsem nebyl ve straně

Angažovaný nestraník

Královiny

Otázka dne: Jaké uši mají pornohvězdy?

Jeden je u vytržení, jaká slova ve vyhledávacích přivádějí čtenáře na tento blog. Ne překvapí, že někdo chce „vytisknout obrázek ježíše krista“ či hledá film „Forrest Gump“. O něco podivnější je fakt, že nemálo lidí dychtí po „krasopisném písmu“. Jednoho by také zajímalo, proč ho pan Google zařazuje do první dvacítky na dotaz „velké vaginální otvory“. Pomyslným vítězem hledaných výrazů jsou ovšem „ušaté pornohvězdy“. Když se takový termín objeví na přístupové stránce, začne mít jeden neblahé tušení, že psaní glos je marnost nad marnost – to pravé životní tajemství mu totiž bohužel zřejmě zůstává stále zahaleno.

Otázka dne: Víte, kolik stát prodělává právě na vás?

Jeden je šťastný, že někdo konečně vyčíslil, kolik stát trátí na kuřácích. Podle Daniely

Habrové a Drahoslavy Hrubé z Ústavu preventivního lékařství v Brně to činí 15 miliard korun ročně – takový je v podstatě rozdíl mezi příjmy z daní na kuřivo a výdaji na zdravotní péči, snížený HDP v důsledku úmrtnosti apod. Tímto způsobem bychom ovšem měli spočítat i ztráty státu z dalších skupin obyvatel. A nemusí jít o obézní či významně adrenalinu, jak nás hned napadne, ale třeba i nekuřáky. Kolik třeba stojí léčba stařeckých demencí, kterých se jejich kuřácké protějšky nedožijí? A jak vysoké záporné saldo bychom spočítali u kafařů, automobilistů, dětí, seniorů...? A vůbec: možná by stálo za to zjistit, kolik vlastně stát na lidech prodělává. Nejnákladnější položkou na lidském životě je totiž život sám.

Když je česky trochu švédsky

aneb Proč Praze chybějí hradby?

Švédská pohádka na stole bufetu Ikea při příležitosti Midsommaru (svátku letního slunovratu) začíná větou v moc pěkné češti-

Tomu se říká slovo chlapa – jeden jen doufá, že Svoboda nic nenaznačuje svým dalším tvrzením, že tehdy fandil opozici a do KSČ vstoupil, protože mu „nadřízení hrozili finančním postihem“.

ně: „Jednoho dne potkal Medvěd Lišáka plížícího s padesátý rybami, kterou právě ukradl.“ Jeden se už vůbec nediví, že se Pražané v roce 1648 tak urputně bránili vpustit do města povozy plné švédského nábytku.

Sex, drogy a maturita aneb Je Obama mouchovrah?

Jeden si myslí, že požadavek studentů na zrušení státních maturit je příliš slabý. Když někdo při předem plánované demonstraci není schopen najít ministerstvo školství a nosí s sebou transparenty s nápisem „No coment“, měl by minimálně žádat úplné zrušení maturit. Nezbytným doplňkem takového opatření by mohla být trestní odpovědnost od osmi let a legální konzumace alkoholu od deseti. Všichni pak budou připraveni kvalifikovaně diskutovat o tom, zda Obama měl, či neměl zabít mouchu. Věkovou hranici legálních sexuálních styků je ovšem třeba zvýšit ne ze 14 na 15 let, ale

zhruba na 25. Jen tak lze zajistit, aby budoucí generace aspoň tušily, co je to vlastně moucha.

Petr Lewis Carroll Dimun

Dosud si jeden myslel, že nezníčitelný poradce (toho času ve službách Jiřího Paroubka) Petr Dimun má ambice ovlivňovat pouze politiku, nyní ale zjistil, že Dimunovy cíle jsou mnohem vyšší. Brzy ho totiž doceníme jako mimořádně nadaného spisovatele, což právě nyní ukázal jeho článek pro časopis Reflex. „Základem Facebooku je emoce. Ta jediná je schopna přimět lidi, již se chodí na tuto síť především bavit, sdružovat se za nějakým politickým cílem,“ napsal v textu, v němž dokazuje, že „fejsbukáři“ jsou skupinou lehce manipulovatelných pitomců. Jinými slovy: na Facebook se přihlašujete kvůli kamarádům a známým, proto zde nejste schopni rozumové úvahy. To je vskutku geniální úvaha, která jednomu připomněla slavné dílo s podobně zábavnou logikou. – „Já – já jsem malé děvčátko,“ řekla Alenka trochu nejistě, vzpomenuvši si na všechny změny, kterými toho dne prošla. „Velmi chytře vymyšleno!“ řekl Holub hlasem, vyjadřujícím nejhlubší pohrdání. „Viděl jsem

ve svém životě pěkných pár děvčátek, ale ani jedno s takovýmhle krkem! Ne, ne! Vy jste had, a nic vám to není platno zapírat. Ještě mi budete chtít namluvit, že jste nikdy neokusila vajíčka!“ – A co ještě Carroll píše? – „Když v tom žádný smysl není,“ řekl Král, „nemusíme ho v tom hledat, a tak si ušetříme řadu práce.“

Hrdinný komunista: Měli nás smést všechny

Jednoho dojalo, že někteří komunisté mají dobré srdce a jsou smutní, že s nimi polistopadový režim víc nezametl. „Normální člověk komunisty nesnášel a Havlovi vyčítám, že po revoluci republiku od komunistů pořádně nevyčistil,“ řekl v časopise Týden chemik Emanuel Svoboda, kterého do KSČ přijali 10. srpna 1989. Tomu se říká slovo chlapa – jeden jen doufá, že Svoboda nic nenaznačuje svým dalším tvrzením, že tehdy fandil opozici a do KSČ vstoupil, protože mu „nadřízení hrozili finančním postihem“. Nebo snad měl Havel zatočit jen s těmi zlými komunisty, co hrozili postihem? A co když

někdo hrozil i jim? A co když našim nejvyšším komunistům hrozili ti z Ruska? A těm... Svobodova věta má pak ovšem správně znít takto: Havel měl najít toho jednoho opravdu zlého komunistu nad všemi, a s tím zatočit.

Ministryni spravedlnosti dělila od seznamů StB laskonka

Jeden je okouzlen důvodem, proč ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová vstoupila do KSČ. „Bylo to naivní. Nabídl mi to starší spolužák na fakultě, který vypadal jako řecký bůh. Blondatý, s nádherně řezanými rysy...“, řekla v Mladé frontě Dnes. Cítila se poctěna, ostatně je prý aktivní typ, který organizoval společenské akce SSM, takže jí to připadalo jako logický krok. A onen řecký bůh? „Když jsem se stala kandidátem, tak mě vzal na zmrzlinový pohár do Ovo baru, jinak nic, bohužel. Ale i tak to za ten krok stálo. Vidíte, jak jsem byla naivní,“ hihňá se ministryně. Jeden je nadšený, že teď bude na ministerstvu bžunda: jistě vznikne nějaká novelka, podle níž by soudy měly důkladně zkoumat faktor naivnosti toho kterého podezřelého. Jen se nelze zbavit otázky, co by se stalo, kdyby řecký bůh pozval Kovářovou na večeri nebo se s ní – nedejbože – vyspal. Na kterépak seznamu bychom ji potom logicky našli

Ludvík Vaculík je estrogenový Schwarzenegger

„Každý rozumný člověk ví, že když je sám, je jen polovinou člověka. Pouze ve

dvou je naše duše úplná,“ řekl v anketě časopisu Reflex spisovatel Ludvík Vaculík a dodal, že se na „základě osobních zkušeností přesvědčil“, jak je současná forma manželství správná. Jeden se ani náhodou nehodlá pohoršovat nad Vaculíkovým životem, jeho výroky je ale překvapen stejně, jako kdyby Arnold Schwarzenegger tvrdil, že celý život toužil po injekcích estrogenu. Adekvátní reakcí na takové od reality poněkud odtržené moralizování by bylo, kdyby Vaculíka prohnala jeho žena bičem Prahou za zvuků árie Věrné milovány. Pravda však zřejmě je, že zatímco my ostatní máme jen jednu duši, Vaculík jich vlastní mnohem víc – je totiž mnoho-dušník (podle vzoru mnohoobročník). Jedna jeho duše by zkrátka nebyla úplná tu, jiná zas tamhle. A duše manželská? Ta samozřejmě potřebuje pravidelně jíst a mít vypráno.

Filmoví rowdies aneb Tarantino, pičo!

Oprávněné obavy z filmových diváků vyjádřil místostarosta Prahy 2 Václav Vondrášek poté, co radnice znemožnila Kinematografu bratří Čadíků provozovat letní kino v Riegrových sadech. „Nemáme žádnou informaci o tom, jak by kino vypadalo. Pravděpodobně by tam přišly stovky lidí, kteří by se občerstvovali alkoholem,“ řekl podle deníku Metro. Radní se prý bojí, že by diváci při odchodu z promítání rušili místní obyvatele. Jeden je vděčný, že Vondrášek nemá strach pustit se do lidí, kteří už dlouhé roky terorizovali střed města, dokud byl Kinematograf na Střeleckém ostrově na Vltavě. Každou noc zde bylo slyšet skandování názvů oblíbených filmů přiopilými fanoušky, které museli z ostrova provázet policejní těžkooděnci. Nemluvě o hlasitých

výkřicích a pískání během promítání – diváci tak vyjadřovali svůj nesouhlas se špatným střihem nebo nelogičností v dějové zápletce. Největší strach však vyvolávaly bitky příznivců jednotlivých režisérů: zvláště ostré byly rvačky mezi tarantinovci a woodyallenovci. Není proto divu, že Vondrášek takovou svoloč ve své čtvrti nechce. Příště by se ovšem měl zaměřit na další proslulé narušovatele veřejného pořádku: kupříkladu na příliš hlučné návštěvníky čajoven.

Mohou euroskeptici pít pivo z Jędrzejówa? aneb Co dělají u Schwippelů s pomejemi

Šéf euroskeptické platformy Libertas Declan Ganley by si měl pořádně posvítit na její českou „pobočku“. Možná totiž volby neprohrála kvůli tomu, že měla na kandidátce Tlustého, Železného a další „populární“ jména, ale proto, že skrytě podporovala evropskou integraci. Jen socka nebo skalní příznivec federalizace je totiž při čekání na výsledky voleb schopen pít polské „pivo“ Deep (viz tento záznam na Aktuálně.cz), tak dobře známé akční cenou v Lidlu. Jeden by se rád podíval Janu Swippelovi do lednice: zajímá ho, zda poslanec nechladí pivo hned vedle kyblíku pomejí ke snídani.

Jiří T. Král

Další glosy jsou na
www.kral.bloguje.cz

Ko
ref
eráty**Extase
československého
filmu**Detektivní hybridy
30. a 40. let

Ve filmovém umění patří k nejméně frekventovaným útvarům. Diváci je navštěvují v hojném počtu, ale jejich styl dává prostor i k řešení společenských témat a patologických jevů, a proto je vyhledávají jak producenti, tak režiséři s uměleckými ambicemi. Přesto se česká a československá detektivka rodila ve 30. a 40. letech pozvolna, často v kombinaci s jinými filmovými žánry.

Je zajímavé, že komedie s detektivními prvky se v Československu natáčely dříve než detektivky samotné – možná to svědčí o národním charakteru, k jehož hlavním projevům patří nebrat nic vážně, respektive vážné věci zesměšňovat. Dějiny tohoto přístupu najdeme v hybridních formách detektivek z 30. a 40. let.

Burianovská komedie *Lelíček* ve službách Sherlocka Holmese (1932) vznikla o rok dříve než první česká zvuková detektivka *Záhada modrého pokoje*. Jedná se o adaptaci populárního humoristického románu Huga Vavrise František Lelíček ve službách Sherlocka Holmese, ve kterém nejslavnější detektiv světa dostane za úkol najít dvojníka bázlivému portorikánskému králi Fernandovi XXIII.

Dvojroli Lelíčka a Fernanda ve filmu brilantně sehrál Vlasta Burian, ostatně snímek vycházel z inscenace Burianova divadla *To dokáže Lemlíček*, která měla premiéru v prosinci 1930, tedy pouhých šestnáct měsíců před premiérou filmovou. Lemlíček mělo být i filmové jméno Burianovy postavy,

tvůrci se ale v průběhu natáčení vrátili k malebnějšímu (a původnímu) Lelíčkovu – několik scén však natočili s původním jménem, což ještě dnes lze rozpoznat díky úvodní scéně v kavárně, kde vrchní osloví postavu jménem Lemlíček.

Autor nápadu eskapády s Lelíčkem a Sherlockem Holmesem stojí za zmínku. Jeho pravé jméno bylo totiž Hugo Vavrečka a jednalo se o českého diplomata a pozdějšího ředitele Baťových koncernů. Určitě není bez zajímavosti, že Vavrečka byl dědeček prvního českého prezidenta Václava Havla.

Postava Sherlocka Holmese se v československém filmu neobjevovala zřídka, už v němé éře sehrál slavného detektiva Eman Fiala ve snímku Karla Antona *Únos bankéře Fuxe* (1923). Prvním zvukovým představitelem anglického detektiva byl režisér Martin Frič, který ve snímku dokonce mluví anglicky – hned v úvodní scéně, kdy pátrá v novinách po případném dvojníkovi krále. Nejprve má rozepři se svým sluhou Jamesem, který vzápětí pomlouvá jeho úděsné hraní na housle v rozhovoru s tajemnicí. Tato anglicky mluvená sekvence

Ko
re
erát

(v níž se pohříchu objevují česky psané noviny a telegram) ještě v 90. letech nebyla součástí kopie filmu. Na nedávno vydaném DVD nosiči ji však už restaurátoři doplnili a stejně tak i remasterovali některá problematická místa filmu.

Režisér filmu Karel Lamač se dopustil několika nelogičností (například diváci mohou spatřit český článek v portorických novinách mezi španělsky psanými články), ale celkově si dal na Lelíčkově záležet. Svědčí o tom jednak spousta akustických vtipů a oslích můstek, které v počátcích zvukové éry nebyly zcela běžné, jednak kompozičně zajímavé scény, v nichž se několikrát objevují triky s dvakrát nasnímaným hercem v jediném záběru. Takto se naopak setkají pravý a nepravý král či pravá a nepravá královna v podání Lídy Baarové.* Vůbec celou historii detektivních komedií se vine kult dvojníků a falešné identity – prvků, jež byly typické spíše pro šestákové detektivky.

Martin Frič sehrál v Lelíčkově svou největší filmovou roli, jinak se ale věnoval režii snad všech žánrových směrů československé kinematografie. Kromě detektivek, o nichž jste se mohli dočíst v předešlých Extasích, excelentně zvládal právě detektivní komedie, respektive parodie. První z nich byl další burianovský titul Tři vejce do skla (1937).

Atypický artový úvod odkazuje k dějinám detektivního umění a informuje o tom, že každý národ a každá doba měly svého vel-

kého detektiva. Zatímco francouzský kriminalista 19. století Lecoq, jehož duchovním otcem byl Émile Gaboriau, upadl do zapomnění, další dva zmíněné detektivy už český divák důvěrně zná. Druhá sekvence se totiž týká hrdiny amerických brakových detektivek Nicka Cartera, jehož počínání bylo v českém filmu parodováno nejen scénou nesmyslného úniku v tomto filmu, ale také snímkem Adéla ještě nevečeřela (1977). Nedialogové sekvence střídá poté výjev odkud odjinud než z Baker Street – Holmes (sedící v křesle a reprezentovaný pouze hlasem) anglicky rozmlouvá s Watsonem o tom, zdali se najde v příštích generacích nějaký následovník, který jej bude schopen nahradit. Následuje prostřih na Vlastu Buriana v roli detektiva Vincence Babočky. Prameny neuvádějí, kdo v tomto případě hrál postavy Holmese a Watsona, jako mistr Lecoq se objevil zvukař mnoha prvorepublikových filmů Josef Zora.

* Ve filmu se vyskytuje spousta postav, což Lamač z ekonomických důvodů řešil dvojrolmi – dvě figury si ve snímku střihli třeba Eman Fiala, Karel Postránecký nebo Josef Rovenský.

Tři vejce do skla

Vlevo: Pelikán má alibi

Vpravo: Paklič

Burian i celý film mají impozantní nástup – Babočka nejdřív za známé melodie z Viléma Tella sestřelí revolverem přes rameno jablko z hlavy svého psa a v jeho bytě se poté odehraje několik zajímavých scén s technickými vynálezy a akčními honičkami (Frič si režírování akčních scén vyzkoušel v tomtéž roce ve filmu Voskovce a Weriacha Svět patří nám). Na toto rychlé tempo snímek naváže až v závěru, kde zloději prchají v letadle a Babočka nakonec provede také seskok padákem.

Zápletka a komika filmu opět těží z podobnosti obou hlavních postav – detektiva Babočky a podvodníka Webera – hraných Burianem a z proměnlivé totožnosti (viz komikův ruský part, v němž se vydává za knížete Nariškina). Nechybí obligátní triky setkání obou postav, která jsou však v tomto případě častější než v jiných filmech, a Burian tak má prostor plně demonstrovat šíři svého herectví. Inovací v domácím filmu bylo také obsazení cvičného psa, který má v ději nemalou úlohu.

Tři vejce do skla byly pro Friče zároveň jakousi přípravou na další stupeň detektivní látky – kriminální parodii. Tuto formu dostal snímek s Ladislavem Peškem a Otomarem Korbelářem Těžký život dobrodruha (1941). Film parodoval zejména laciné časopisecké detektivky, ostatně Pešek hraje jednoho z jejich autorů, jenž se setká s po-

stavou, kterou sám vytvořil ve svém díle. Tou je Fred Flok, jakýsi lupič gentleman, který na místě krádeže nechává svou navštívenku – srdcové eso s písmeny „F“ – a dokáže zmizet vždy, když je to zapotřebí. Z dnešního pohledu lze říct, že film vychází z komiksové poetiky, ostatně zmíněné prvky můžeme najít třeba v Batmanovi. O nadsazeném pojetí postav svědčí také jejich jména – spisovatel se jmenuje Karel Kryšpín, ale používá pseudonym Charles Crispen, jeho duchovní dítě Fred Flok těží z obdobných cizorodých a aliteračních zdrojů.

Film v plné míře navazuje na Tři vejce do skla – střílení do okenních tabulí, závěrečná scéna v nezvyklém až exotickém prostředí (namísto letadla je zde loď), pakliže se tady neobjevuje dvojník, pracuje se alespoň s falešnou totožností... Spojujícím prvkem je zde rovněž hudba jazzového klasika Emanu Fialy, která dodává filmu svižné tempo i známý hit „Sám já chodívám rád“. A nechybí ani Jaroslav Marvan, který měl ve 40. letech takřka monopol na role policejních vyšetřovatelů – zde vystupuje jako inspektor Tichý.

Těžký život dobrodruha byl první spoluprací Friče s Otomarem Korbelářem, jenž se na přelomu 30. a 40. let stal etablovanou filmovou hvězdou hrající téměř výhradně hlavní role. Oba tvůrci se setkají na společném projektu ještě několikrát, mimo jiné i při další režisérově parodii Pytlákova schovanka (1949), která těží právě z tradice filmů Tři vejce do skla a Těžký život dobrodruha.

Dobrodruh má mimochodem jednu nezodpovězenou pointu – z filmu se nedozvíme, co poštěpal Fred Flok továrníkovi, kterému vykradl pokladnu, aby ho okradený ihned nepředal policii. Z jeho rtů lze jen odezírat slovo „komisař“. Snímek měl v polovině své stopáže přestávku, během níž se diváci mohli zajít občerstvit (na oficiálním DVD titulu je to zaznamenáno). Tato jistě i ekonomická finta se dnes využívá u mnohem delších titulů než 84 minut.

Do žánru detektivních komedií se pustil i druhý tvůrce nejstarších českých detektivek Miroslav Cikán. Za války natočil vyda-

Čím je tedy tento
film originální?
Hlavně tím, že
postavu slušného
knihovníka Pelikána
(hraje jej Miroslav
Homola), jehož
dvojník spáchal
zločin, dostává
příběh do zcela
reálných situací.
V předešlých
dvojníckých titulech
se jedná spíše
o umělecký
konstrukt šitý na
míru Burianovi,
zatímco zde jde
o zcela běžné
(a přitom komické)
konfrontace života,
které by se mohly
přihodit komukoli
z nás.

řené snímky Pelikán má alibi (1940) a Paklíč (1944). První jmenovaný pracuje s tradičními nápady – záměna dvojníků, z nichž jeden spáchal loupež v klenotnictví, komické duo potrhých fotografů (hrají je Jindřich Plachta a Stanislav Neumann), Jaroslav Marvan jako vyšetřovatel (tentokrát revírní inspektor Moudrý), strašidelná scéna ve větrném mlýně (exotické prostředí), akční přestřelka (mimochodem velmi kvalitní a na československé poměry i docela dlouhá) a rytmická Fialova hudba. Čím je tedy tento film originální? Hlavně tím, že postavu slušného knihovníka Pelikána (hraje jej Miroslav Homola), jehož dvojník spáchal zločin, dostává příběh do zcela reálných situací. V předešlých dvojníckých titulech se jedná spíše o umělecký konstrukt šitý na míru Burianovi, zatímco zde jde o zcela běžné (a přitom komické) konfrontace života, které by se mohly přihodit komukoli z nás.

Při realizaci filmu Paklíč se Cikán poprvé nechal inspirovat literární předlohou jednoho ze zakladatelů české detektivky – autorem stejnojmenného románu byl Eduard Fiker. Gabriel Anděl za šest let napsal osmnáct románů, ale během prvního roku manželství se trápí s jediným – snímek opět vychází z komické premisy, do níž zapojuje kriminální či strašidelné prvky. Režisér opět vsadil na Jaroslava Marvana, který se zde objevuje jako revírní inspektor Čepelka, ačkoli v tomto případě je jeho role přece jen trochu jiná.

Paklíč je chytrá a vtipná komedie. Ferenc Futurista hraje jednu ze svých posledních rolí – milionář Fordson patří přitom k jeho nejkultivovanějším charakterům. Falešná identita postav je tentokrát hnána ad absurdum, neboť se týká, alespoň v části příběhu, téměř všech zúčastněných. V tomto filmu vstupuje do české detektivky další výrazná herecká osobnost československého filmu – roli spiso-vatele Anděla sehrál Oldřich Nový. Jeho partnerkou byla málo obsazovaná Jiřina

Steimarová – zde vytvořila svou největší filmovou roli.

Oldřich Nový debutoval v detektivce herecky až v Paklíči, už o rok dříve se ale výrazně podílel na jiné kriminální komedii Čtrnáctý u stolu (1943). Spolu se střihačem mnoha dobových filmů Antonínem Zelenkou zde totiž oba vytvořili svou jedinou filmovou režii.

Snímek je adaptací románu německé herečky Ossi Oswaldové. Hlavní roli Pavla Čtrnáctého sehrál za války velmi populární Karel Höger, který se v protektorátním období překvapivě (jako jeden z mála filmových milovníků) nevyhýbal ani záporným rolím (viz například film Gabriela) – zde se však vůbec poprvé objevil v úloze komické. Pan režisér se nakonec přece jen ve filmu nakrátko objeví alespoň ve zvukové stopě – zazpívá si píseň Kdybych já byl náměsíčník. Pozornějším zřejmě v hudebním doprovodu neunikne ani jiná melodie z repertoáru Oldřicha Nového – instrumentálně zde zazní píseň Na děvče mi ne-sahej.

Do žánru komedií s detektivními prvky bychom ještě mohli zařadit i první snímky Jiřího Voskovce a Jana Wericha Pudr a benzín (1931) a Peníze nebo život (1932), jež byly inspirovány poetikou Reného Claira (zejména filmem Milion), kde se rovněž vyskytovaly kriminální zápletky.

V uplynulých třech Extasích jsme shrnuli detektivní, kriminální a špionážní filmy československé produkce 30. a 40. let, jakož i detektivní komedie a parodie. Pro úplnost ještě dodejme, že v roce 1938 byl natáčen snímek Hrdinové hranic o působení německých agentů na Slovensku. Film však v důsledku pomnichovské situace jakožto politicky nevhodný nemohl být dokončen. Příště se už můžete těšit na článek o prvorepublikových filmech pojednávajících o našem nejpobulárnější sportu – následující Extase bude fotbalová.

Michal Kliment

Ko
re
fe
ráty

Česnek a tabu

Komunální politická satira
o aktualitě,
odlišnosti,
symbolu,
doslovnosti
a česneku

„Tabu není neuróza, nýbrž sociální jev.“

Sigmund Freud

Zpolitizovat se dá cokoli. Ale aktuální politický refrén se vždy opakuje: „Aby se vlk nažral a koza zůstala celá.“ A právě od toho si tu stát vydržuje showbyznys. Odpolitizování se pak děje v umění (čistě pro formu, vlk je už přežraný), ne že by to nemohlo být naopak či přímo jedno druhým. Tak JAKO tak se to praktikuje i v naší pop/kultuře. Jeden z figlů, díky nimž se celá ta procedura udržuje v provozu, je TABU. Tabu je všeobecná zákonodárná forma. Důležitá věc, tohle tabu. Dnes však JAKO by i tabu bylo tabu.

TABU zajišťuje funkci a funkce je tabu; jinými slovy máš babu a teď budeš pikat ty, protože za všechno se platí a není větší ošidnosti než slovo ZDARMA. Zdarma je prototypem marnosti. Proti strachu z marnosti (panujícímu v dotyčné kultuře) ochraňuje tabu. Tabu je projevem (takzvané) vysoké kultury zvané zkrátka „takzvanost“. Civilizovaný člověk žije pod tlakem tabu, ale neví o tom, že pravěký člověk je jeho současníkem. Nemá o tom ani páru, je mimo mísu – většinou. Reálné politice se dál říká „chléb a hry“, klasická opera se jmenuje „DĚLAJÍ TO VŠECHNY“, smrt se nazývá „přednost v jízdě“ atd. Některé věci a jevy (byť obecné a každodenní) JAKOBY neexistují, nepíše

se o nich a nediskutuje, viz revoluční opery, chléb a hry, dlouhý bič a malý dvorek, čímž jsem se vrátil k oně aktualitě, která sotva může nebýt politickou a od které se vine cesta k symbolu, který je obdobou aktuality. Klíčovou roli zde přitom hraje (tajná) spojka JAKO/JAKOBY. Pšššt, ta jako by ani neexistovala a přitom je to ona, která slouží přiblížení dvou nepodobných (substantiv), čímž vzniká obdoba. JAKO na počátku i nyní i vždycky. JAKO žebrák, který tě obdaruje, JAKO svého druhu, JAKO jako, JAKO loňský sníh, JAKO i my je odpouštíme, JAKO překročení TABU (trestáno je smrtí, o čemž nepochybuj, leč kolikrát umřeš, tolikrát jsi člověkem, nebo tak nějak; na hrob ať vysadí ti česnek!; kdo však nemá smysl pro humor, ať se jde zahrabat rovnou... ostatní až po zkoušce ohněm, hned se k ní dostaneme).

Je to radostná pověst, tradovaná tisíce let, přinejmenším od starého Egypta, kde česnekový kult dosáhl zenitu. Tehdy a tam

K
re
rát

... v moravském
Kyjově byl objeven
větší objem česneku,
jehož stáří bylo
datováno na cca
6000 až 10 000 let,
podobné ob/jevy
byly učiněny rovněž
na archeologickém
nalezišti
Býčí skála...

byla stanovena cena otroka (tedy člověka – zní to hrději): sedm kilo česneku a je tvůj. Tato egyptská míra je platná dosud (byť transformovaným způsobem): pochutnej si na sedmikilovém če-objemu; časový limit je čtvrt roku (přibližně jedna palice denně), a když ho takto posvačíš (svačina je jazykově posvátná až svatá, viz příbuzné a „původní“ významy tohoto slova: osvojení, spříznění, svatba, svoboda), tak něco zviš, pak i pyramidu staví se vcuku letu. Mimochodem – v Egyptě se na česnek i přísahal, stejně jako jinde a jindy na Bibli, česnek byla obětina a kadidlo ve svatyních, k dobrému lze přidat i první historicky doloženou stávku otrockého proletariátu: během stavby Cheopsovy pyramidy dělníci vyhlásili stávku, protože neobdrželi obvyklou mzdu, tj. patřičnou dávku česneku. Vtip je v tom, že to není fór, že je to fakt. Jen ještě malé upozornění k výše zmiňované sedmikilové (čtvrtletní) konzumaci česnekové: je to procházka ohněm a takové světlo není pro každého, takovou vřelost každý neunes, jen opravdový (če-)labužník. Běžně doporučovaná, „bezpečná“ denní dávka je 5–7 gramů, tedy desetkrát menší, jinak že prý mohou na-

stat žaludeční křeče. Já však pravím vám: krása se zbaví křeče, nebo nebude. Z teologického hlediska je to jasné. Česnek je mysterium mimo jakoukoli pochybnost, jenže doslovnost je tu pouze symbolická. Svatá je svátost a kultura (če-) je toho kult; náboženství i reálná politika. Dejte jim chléb a hry a budou dál tančit („jak jim budou pískat“). Chléb je potrava otrava (viz phar-macon – řec. lék i jed; SAKRA, prokletý i svatý) a hry jsou všelijaké ty estrády, pop a opery „dělají to všechny“ atd. K tomu se hodí opakovat a zdůraznit: pozor na vedlejší účinky!, pozor na ty (estrádní) křeče!, nejen chlebem živ jsi, pozor na ty sugesce! Pozor na tabu (tzn. označené, pomazané, posvátné).

Ovšem česnek je česnek je česnek. Ten je o všem. Česnek je hit. A co se týče země české v evropských dějinách, to přece není žádné Česko, ale Česneková republika česká. Pravěká kultura česneku je zde doložena i archeologicky: v moravském Kyjově byl objeven větší objem česneku, jehož stáří bylo datováno na cca 6000 až 10 000 let, podobné ob/jevy byly učiněny rovněž na archeologickém nalezišti Býčí skála, s česnekem se setkáváme v Kosmově kronice české, snad jen ulitý Vítězslav Nezval považoval výskyt česneku v Rimbaudově poezii za průlomové novum, hahaha... zasmáli se zbrojnoši, je to jinak, pozoruhodné česnekovo/etymologické konotace a příbuznosti („sekundární reinterpretace“?) jsou patrné na první pohled. Zkusím to vzít popořadě: na počátku bylo ČITÍ (tzn. že čuji, že je tu čidlo, americký radar či či), pak se to musí přeČÍST a čtení slova česnek je národní záležitost, praslovanské jméno česneku je odvozeno z česti (česati), k tomu se váže ČEST, ČECH, SČÍTÁNÍ, ZAČÁTEK, ČTENÍ a tak dál, pořád dokola, dočasně na věčné časy a nikdy jinak; ale za vším hledej česnečku.

Ano, lidová etymologie je čirá poezie. Avšak aby to nebyla zase až taková selanka, je nutno limitovat, a od toho tu tabu je. Česnekové tabu, to je speciální kapitola. Čes-

nek totiž voní. Ale jen do chvíle než je rozdrčen a než dojde ke štěpné reakci s následným třeskem. A to je ten problém, vůni pak oni vloni přejmenovali na pach a jeho nositele na pachatele. Nepřítel totiž smrdí, a to je stará píseň, smrad je atribut nepřítele lidu (viz Corbinova kniha *Narcis a miazma*); za Hitlera smrdí židé, jinde jindy smrdí gas-tarbajtři, máničky, chuligáni, podlidi, Turci, technaři, sprejeři atd., přijatelné je pouze to, co voní („nejsem jako oni“). Bude to asi tím, že ti lidé (patrně) ztratili čich; všechno to je jen (nepřátelská) propaganda a sugese. Za všechno, co se nám kdy nepovedlo, můžou ti smradi! Leč oheň žehem nespálíš, takže flakony na ně, tanky a dezinfekci. Takovou situaci může přežít pouze statečný partyzán; a jen o vlas/-t/, česnek mu dává křídla. (Nekecám, v literatuře je doloženo, že v okultních praktikách se česnek po-/u-/žíval k létání, no bodejť!, viz Maeterlinck v knize *Intelligence květin*: „Míří k jedinému cíli, uniknouti, osvoboditi se, vynalézti křídla.“)

Sáhni však (jazykem) na česnek, a se zlou se potážeš. Česnek je tabu! „To teda, Luboš, pochop,“ říká mi Šárka, „že ládovat se česnekem před návštěvou Mozartovy opery je asociálním chováním.“ Nechápe to, chápu ji, stanu se obětním beránkem. Nic tak neposílí sociální kohezi JAKO to, ten česnek, favorit mezi afrodiziaky, právě ten, beránek obětní.

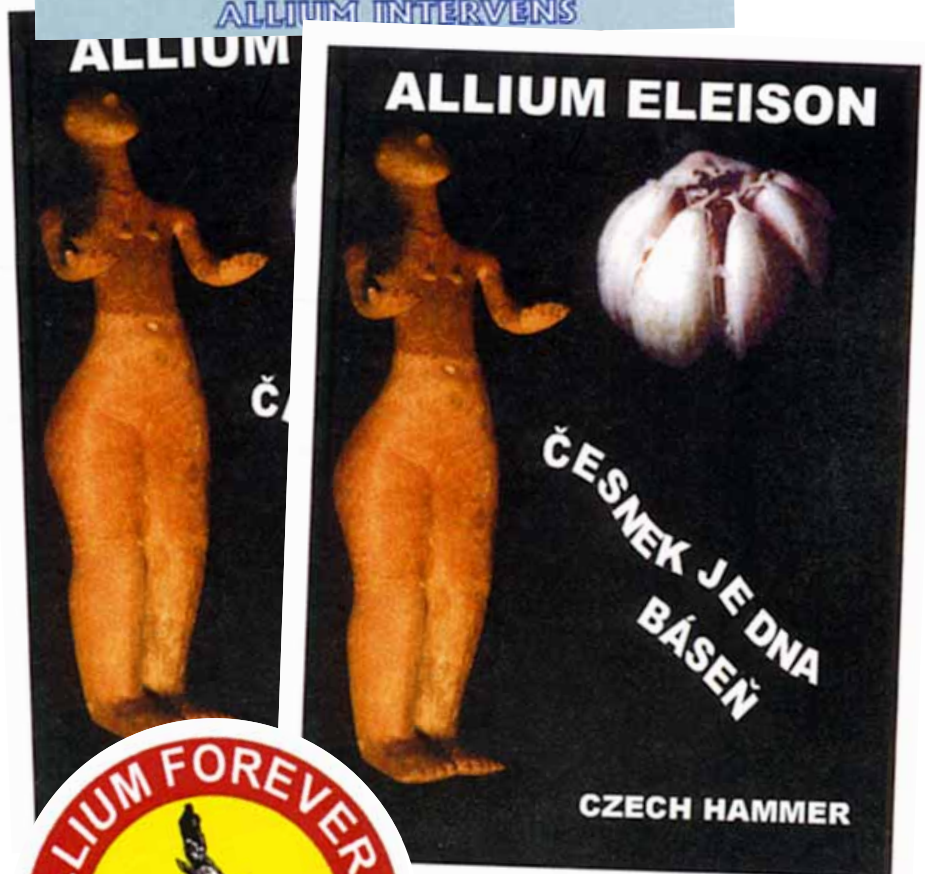
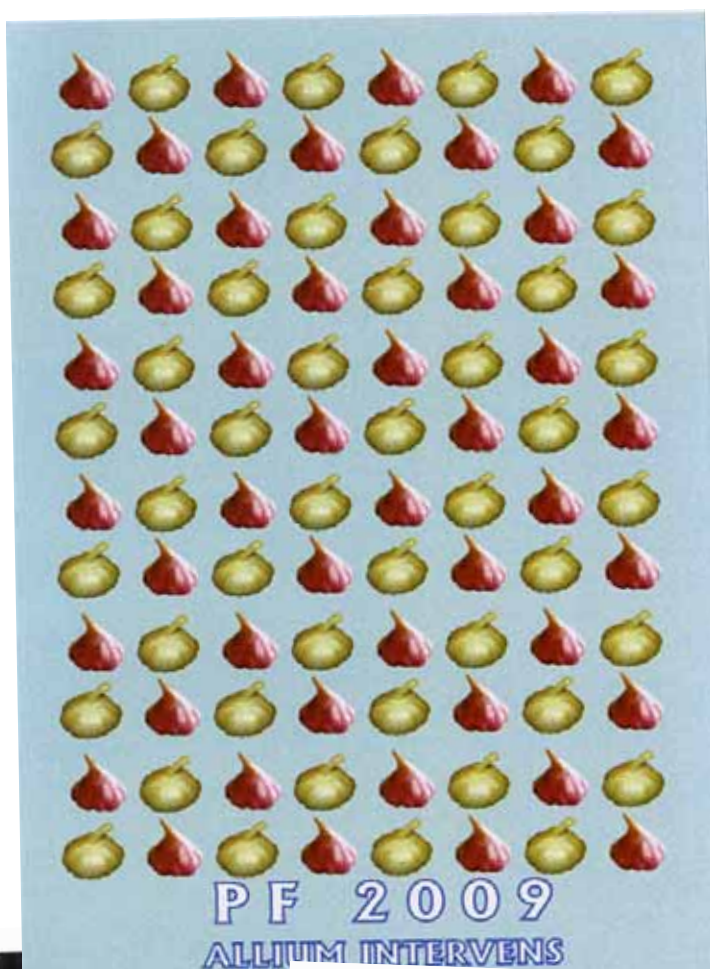
Aby nedošlo k omylu a abych uvedl věci na správnou míru, totiž společného jmenovatele: česnek je univerzální metafora a nejadekvátnější žánr schopný toto megatéma pojednat je satira či báseň. Latinské slovo SATIRA znamenalo původně všeho-chuť (lanx satura / obětní miska).

Dneska už se tomu tabu směji. La la la. Eleison.

Dobrou chuť!

Luboš Vlach

*1958, básník & publicista,
terapeut chuti, dietetik partyzán

Ne že by na tom nějak zvlášť záleželo...

Vždycky mně připadalo důležité zprostředkovávat čtenářům odkazy na další prameny. Čtu-li A, pak by skrze toto A měla být nalezena cesta k i B, C, D etc. Možnost vidět či jenom vůbec zaznamenat je stále menší, takže proč tomu nepomáhat...

6. června, večer prvního dne voleb do Evropského parlamentu, jsem s přáteli stál ve Střemovce u Šlechtovky a pouštěl pánuobohu do oken **lampiony přání** (www.lampionyprani). Než se díky voskovému hořáku naplní lampion horkým vzduchem, můžete na jeho povrch napsat svoje přání. Pak v jednu chvíli přestane protáhlý korpus cítit zemskou přitažlivost a vyraží ostře vzhůru až do výšky 500 metrů. Když jsme takhle „umístili“ na černající oblohu ně-

kolik ohniček, přišli se nás zeptat náhodní chodci, jestli je to proti Paroubkovi, nebo Topolánkovi. Jaký to politicky uvědomělý lid!

Dvě hvězdy na nebi zablikaly v poslední době více, než bývá v kraji zvykem.

První se jmenuje **Petr Hájek**. V současnosti vicekancléř a poradce Václava Klause. To je náš prezident, kdyby někdo náhodou nevěděl, ale zpět k malému lesíku. Celkem nadějný spisovatel (viz sbírka povídek *Halelujá!* z roku 1977 a román *Areál snů* z roku 1980). Po roce 1989 (spolu)založil časopis *Reflex*. To už v sobě objevil podnikatelského ducha. Zatímco jeho kolegové v redakci se domnívali, že jde o nějaký společný projekt, Hájek je vyvedl z omylu (vše kolem již bylo několikrát popsáno). Pak založil vydavatelství a nakladatelství *Nebesa*. A tady to agentury podcenily, lépe řečeno nedocenily. Petr Hájek, přestože je synem Jiřího Hájky, význačného znalce Engelsových prací o realismu a vůbec nejnadějnějšího odborníka na socialistický realismus, byl osloven Jákobem, že je vyvolený. Na rozdíl od většiny z nás malých

je Božím děckem (třeba spolu s šéfem al-Kai-dy), takže to má dobrý, protože bude spasen. Na druhé straně nevím, zda bychom chtěli v jeho variantě ráje žít. Nicméně když nebudete mít co dělat, najděte si jeho rozhovor s Pavlínou Wolfovou *Proč nepocházím z opice* (Reflex, 21/2009). Viz: *Podle mě Bůh stvořil svět v šesti dnech a sedmý den odpočíval. Obvyklá námitka, klasická námitka, česká námitka, řekl bych – jak mohl něco tak složitého stvořit v šesti dnech a jaké dny to byly –, je naprosto irrelevantní, naivní antropocentrismus. Když Bůh tvořil, tak nebyl čas, neboť nebyl ani prostor. To si těžko umíme představit, protože nám chybí zkušenost právě proto, že jsme lidé, a ne Bůh.*

Protože si to těžko dovedu představit, tak mě z toho jen jímá úzkost, co ještě může skrývat Pražský hrad za kuriozity. Tahle rétorika je jen inverzí rétoriky Hájka otce. Nějak mně z toho vychází, že nakonec se prokáže, že opice pochází z Hájka (anebo vychází). Jak chcete.

Na knižních pultech je aktuálně sbírka Hájkových esejů *Smrt ve středu* (Dokořán). Připravte si příbory...

Druhá hvězda se jmenuje **Michal Viewegh**. Ten se rozhodl být Lancelotem v boji proti bulváru. Spočil se ještě s Markem Vašutem a zaplatili si inzerát v novinách, jaké si podivuhodné *Mým národům...* Do téhle chvíle se tomu ještě ani nedivím, i když to byla pitomost. Pak se však vůbec nic nestalo. Davy občanů, které si uvědomily škodlivost tištěných lží, nerozbily „tiskařské stroje“, dokonce ani nepřestaly bulvár kupovat. A to spisovatele rozčílilo. Jak to, že když vyhlásil křížovou výpravu, tak se nikde nikdo nepřipojuje. Ani jeho skorokolegové, novináři. Ti správně, nepíšící do kanálí. Dokonce se někteří usklíbalí a veřejně deklarovali nesmyslnost celého toho počínání.

Vieweghovi zbývá do padesátky napsat asi tak tři romány, nicméně i s tolika zářezy na pažbě si myslí, že by i v odpadech měla téct pitná voda. Nebo že když bulvár, tak slušný. Anebo nevím, co si vlastně myslel. Podepsal kontrakt s ďáblem, to obnáší kaž-

dá sláva. A je jen na něm, jak to bude umět plichtit. Jak velkou připustí škvíru mezi futry. Pustíš malíček, a hned je tam regiment špinavých novinářů. Jak to dělají Jiří Kratochvil, Michal Ajvaz, Lubomír Martínek a spousta jiných, bůh ví.

Občas jezdil tramvají číslo 22 chlapík, který svou nemytost přebíjel jakýmsi kořeněně vonícím pičifukem. Výsledek byl vražedný. Takhle se to nedá vyhrát.

Už 18 let (je to vůbec možné?) vychází studentský list pro seniory **Babylon**. Zatímco kolem nás společenská vichřice vyvrací platnost pozemkových knížek (to je prosím takové básnické, nadnesené označení pro to všechno kvasící a navzájem prorůstající a recyklující se), „noviny“ Babylon v příjemně konzervativním rytmu valčíku popisují většinou to, na co ostatní kálí z vysoka. V 8. čísle letošního roku je tématem „babylonské“ Literární a výtvarné přílohy ruské podzemí v New Yorku. A nejde jen o Edáčka Limonova, hvězdu blyštivou, ale o další chlapíky, jejichž zážitky vysoce překračují součet všech příhod odříkaných na jakémkoli abiturientském večírku.

Rozhovor se spisovatelem a výtvarníkem Vagričem Bachčarjanem, nazvaný Tichý don Quijote, je toho dokladem. Sousledná nesouslednost sovětského režimu, absurdita máčaná v represi (nebo opačně) a do toho umělecký názor. Z toho může vylézt něco na způsob bohatýrských bylin, kterým nikdo, kdo to neprožil, nevěří a taky nerozumí. Každý hloupý režim útočí na ty, kteří se chtějí odlišovat, aniž by jejich odlišování tento režim jakkoli ohrožovalo, to je jedna ze základních platných premis. „Slabí“ v systému se pak stávají slabým místem systému, ač o to vůbec neusilovali. Toto zjištění je uspokojující.

Z dalších jmen se mi líbily verše Alexandra Kogana (překlad Jan Machonin):

Fotbal

Za Ukrajinu! Za SSSR!

V semifinále vyjebem germány

A když ne, tak urodíme pomořany...

ale kde že, narodíme potěr –

nás, ruských, člověků, duší lovců,

a zas spojíme SSSR

od oceánu k oceánu

od Marsu po Lunu,

i čůrák na nu,

jak v zjevení sv. Janu.

Vůbec tomu nerozumím, ale o to přece u poezie nejde. I když si pár hňupů myslí, že ano.

A teď něco o čertech. Z rozhovoru s dokumentaristkou Helenou Papírníkovou-Horáčkovou (*Respekt*, 23/2009):

Otázka: **Jim Čert** je bývalým agentem StB, který v době komunismu udával lidi. Jak se k tomu stavíte?

Odpověď: *Mě to přestalo úplně zajímat, vůbec se mě to nedotýká. Nemám k tomu co říct, nežila jsem v té době, nevím, jak to bylo. Jsem přesvědčená o tom, že on je hodnej člověk, že má čestný svědomí. Nechápu, proč se tím zabývá taková spousta lidí pořád. I ten Jirous se tím pořád zabývá. Já se do toho nechci montovat, protože to je jeho věc, já mu věřím a odmítám se k tomu vyjadřovat.*

Dokumentaristka se narodila v roce 1978, rok po Chartě 77. Závidím jí nesnesitelnou lehkost víry v dobro. Jak rád bych ve svém případě prohlásil: Nevím, jak to všechno bylo, koncentráky, Urválkova parta, Palach, fronta na hajzlpapír, tudíž vůbec se mě to nedotýká. Žiju jen tím, co jsem zažil sám. Vše ostatní je v mlze. Jsem dokumentarista. A vystudoval jsem taky politologii.

To je teda masakr. Ale krev je jen taková nabarvená kapalina. Točíme totiž pořád nekonečnou reality show.

Úplně nakonec: Zdál se mi ukrutný sen. Za trest jsem musel za jediný den přečíst všechny básnické sbírky **Vladimíra Křivánka**. Čím víc čtu, tím více mě tlačí na prsou trýzeň – duha – stíny – bolest – žízeň – dotyk – slast – zrození – střepiny...

Jakub Šofar

Zdra vi ce

Z antikvariátních banánovek

Podřipsko znám celkem dobře, drandívám tudy na kole, ale moruše jsem při svých cestách neviděl a že jich tu svého času muselo být. O mnoho lépe jsem nepochodil ani na vševidoucím internetu. Našel jsem pouhé dva odkazy: v roce 1926 byla založena, při polní cestě mezi školní budovou a charvateckým dvorem, nad mšenskými lázněmi, první podřipská továrna na zpracování surového hedvábí. Založena byla posledním účetním akciového cukrovaru ve Mšeném panem Mansfeldem. Vzhledem k tomu, že Mansfeld upadl do konkurzu, převzala továrnu Rolnická záložna v Roudnici nad Labem. Továrna po nějaký čas stála, až byla roku 1936 prodána p. Pospíšilovi, který provoz obnovil. V roce 1929 byla továrna přejmenována z První podřipské továrny na zpracování surového hedvábí ve Mšeném Lázních na První podřipskou továrnu na zpracování surového hedvábí v Charvatcích. V současné době již budova neslouží

svému účelu a je v soukromém vlastnictví. Na blogu <http://bramborov.bloguje.cz/704588-moruse-v-novych-dvorech.php> je fotografie poslední dochované moruše v Nových Dvorech u Doksan. Až bude předpověď počasí předvídat krásný slunečný den, sednu na svoji Meridu a zajedu se podívat na posledního němého svědka hedvábnického blouznění.

Několik slov z dějin hedvábnictví

V Čechách zavedeno bylo hedvábnictví již v roce 1627 vévodou frýdlantským Albrechtem z Valdštiny. Však smrtí tohoto šlechtice za-

Podřipské hedvábnictví

Dokud jsem si v antikvariátu na Újezdě za 300 Kč nekoupil útlou brožurku o podřipském hedvábnictví, neměl jsem potuchy, že se v Čechách někdy hedvábí vyrábělo. Stačilo mi ale zběžně kouknout na obrázky, zvláště morušový živý plot podél kolejí dráhy v Litoměřicích mě vzal za srdce, a na antikvářovu otázku: Co s tím budete dělat? jsem odpověděl: Přečtu si to a pravděpodobně se rozteskním nad jedním pohrobeným mašíblovým projektem. Mimochodem, tuto brožuru Národní knihovna nemá v katalogu. Jak je to možné? Rád ji zdarma Národní knihovně poskytnu, bude-li zájem doplnit mezeru.

nikla opět tato dobrá věc. A byla až v roce 1752 obnovena císařovnou Marií Terezií, která vydala přísná nařízení proti poškozování stromů morušových. Vypěstované zámotky kupovala tehdy sama vláda, která je pak v královských přádelnách dávala zpracovat. Po smrti císaře Josefa II. počali dozorcové přádelen při odkupu zámotků chovatele tak nehorázně šiditi, že tím již značně pokročilé hedvábnictví v Čechách ubili. Udržovalo se pouze v mezích amatérských zásluhou několika nadšenců zvláště z řad učitelských na odborných a národních školách, připravuje se v době přítomné k velkému rozmachu. Všude, kam proniklo pravé pochopení pro naše hedvábnictví, vysazují podnikaví jednotlivci i celé korporace menší i velké množství moruší, na i širá morušová pole nejsou vzácností. A naše Podřipsko? Kraj vinné révy, kraj s tak příhodným podnebím nesmí zůstat pozadu, nesmí ani přijít pozdě, ba, měl by státi v popředí ve věcech českého hedvábnictví a zaujmouti vůdčí postavení. Není příhodnějšího kraje než naše Podřipsko pro pěstování moruší a chov bource morušového. My pořád jen se zálibou lpěli na starých methodách a dětsky s naivně usměvavou tváří pozorovali, jak těch několik našich housenek s roztomilým apetitem požírá zdravý morušový list a zámotky jejich, opravdu někdy pěkné, dali jsme si většinou do krabičky a těšili se zas na takový chov napřesrok. Tehdy chovalo se beznárodně, bez cíle, bez programu. To byly základy, které bylo nutno zorganizovat a stavěti na nich cílevědomě náš no-

vý průmysl hedvábnický. A hle! Práce se podařila. Na jaře letošního roku založena příčiněním kroužku prozíravých pracovníků v našem hedvábnictví, po úspěšné expozici hedvábnické na Hospodářské výstavě v Roudnici na podzim roku 1924 konané, „Podřipská jednota hedvábnická“, se sídlem v Roudnici n. L. Hned se všech stran hlásili se zájemci do jejich řad, aby pomáhali organisovat vysazování moruší a chov bource morušového v našem kraji.

Kultury morušové

Moruše patří do skupiny stromů morušovitých (*Moreae* Endl), pocházejících ze střední Asie, hlavně Číny, kde jest domovem. Teprve ve 4. století po Kr. přineseno bylo prý semeno moruše v dutých holích mnichů do Řecka a odtud brzo rozšířila se moruše a s ní i chov bource morušového do Itálie, Francie, Německa a konečně asi v 17. století prostřednictvím Vlachů i k nám do Čech.

Z mládí moruše lépe a rychleji roste, než ve stáří, takže možno vypěstovati moruši jak ve vysokokmen, tak i polokmen a zákrsek. Hodí se proto k zakládání morušových luk, zahrad a morušových plotů.

Stromové moruše vysazujeme do řad podél silničních příkopů, polních cest, ve vzdálenostech 6–10 m. Vysazujeme stromy moru-

**Obraz č. 11.: Vrch Jířetín u Líbochovic
obehnaný péčí Okresní správní komise v Líbochovicích
živým morušovým plotem.**

Obraz č. 10.: Živý morušový plot podél kolejí dráhy v Litoměřicích (400 m).

šové všude tam, kde dnes vysazujeme kaštan, akát a pod. okrasné stromy. Strom morušový možno vysazovati na mezích, neboť kořeny jdou do hloubky a tak orání nevadí. Rovněž stínu není se co obávat, neboť v době vegetační, v květu, zbavujeme strom morušový listu. Všeobecně doporučuje se zřizování morušovek a živých plotů pro snadnější sběr listu. Nebude však nikdy vaditi, budeme-li mít v zásobě také vy-
zrálé listy z vysokokmenů, které použijeme

k dokrmování bourců. Udává se, že plně vyvinutý strom dá v 10 letech 15 kg listů, ve 20 letech 25 kg, po 30 letech 50 kg listů, takže užijí 1000–2000 housenek bource morušového.

Morušové louky jsou nověji zaváděné kultury, obvyklé v Číně a Japanu, zv. „pěstování na babku“. Hledí se co možná zvýšiti produkce listu na úkor tvoření dřeva.

Morušovky, sady neb zahrady morušové, zakládají se racionálnímu využití půdy

a získání tvrdšího, vyzrálějšího listu, a přec, aby sklizeň byla snadná.

Sběru listu musí se věnovati veliká péče u každého druhu morušové kultury, chceme-li docílití trvalého a pravidelného užitku. Otrháme-li příliš mnoho listu, po případě list, který znovu vyrazil opět otrháme, neuzrají letorosty, nezdřevnatí, přes zimu umrzají a ve vývinu keře jdeme zpět, místo kupředu. U stromů možno začít s otrháváním listu až asi 8. rok po vysazení, u keřů 2.–3. rok po vysazení. Dobré jest, ponecháme-li 1/3 stromů neb keřů v záloze a ten rok jich ku odběru listu nepoužijeme.

Vedlejší příjem z moruší. List jest cenné výživné hodnoty nejen pro chov bource, ale i pro veškeré druhy našeho hospodářského zvířectva. Kráva, koza i ovce velice rády list ten požírají a jest dokázáno, že dají daleko tučnější mléko. Kořeny moruše dávají žluté barvivo a hořčinu, které se užívá v lékárnách. Dřevo jest tvrdé, takže hodí se pro práce truhlářské, soustružnické a řezbářské. Lýko z moruše slouží k výrobě papíru, rohožek i provazů. Na květ morušový jdou hojně včely, nacházejíce na něm dobrou pastvu.

Zkušenosti získané s vysazováním morušovek v l. 1923–1925 ve Mšeném Lázních

Zdejší morušovky byly založeny na chudých stránkách dříve obdělávaných, na silnici vedoucí ze Mšena Lázní do Charvátců se sklonem k jihu, z části též nahoře na rovině, chráněné okolními lesíky a zalesněnými širokými mezemi, v celkové rozměře asi

25 korců. Moruše byly sázeny po předchozím zorání na podzim na jaře do jamek asi 50 cm širokých a hlubokých ve vzdálenosti 3 m od sebe z větší části a z největší 1,80 m. Mezi keři na vzdálenost 3 m sázenými byl se zdarem pěstován ječmen. Místa mezi řadami keřů jest každoročně použito také ke školkování jednoletých sazenic morušových. Takovým způsobem bylo vysázeno přes 30 000 moruší.

Již příštím rokem bude chov bource prováděn v budovách zvlášť k tomu účelu upravených morušovek zřízených o místnostech menších (pro první tři věky housenek) a větších (pro věky další a zapřádárnu). Tedy z menší místnosti housenky v prvních dnech nemajíce tolik nároku na místo a vzduch

Obraz č. 8. : Morušovky po vysázení v r. 1923 (část východní) ve Mšeném Lázních.

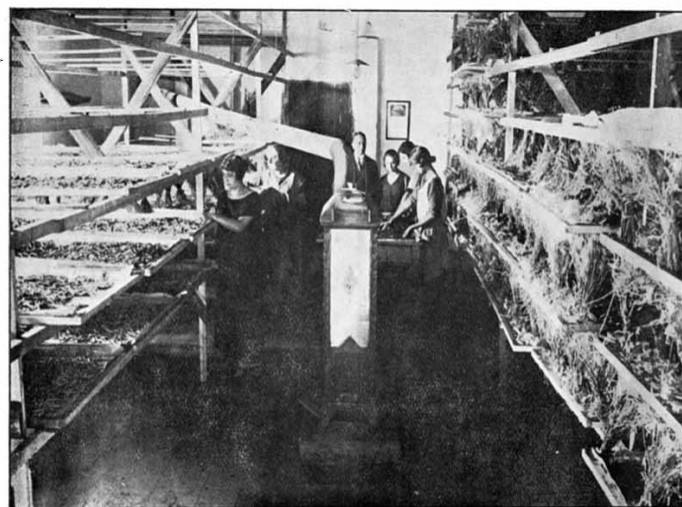

**Obraz č. 12. : Chov Bource morušového ve Mšeném Lázních.
Řádkování housenek na lískách.**

Obraz č. 13.: Chov bource morušového ve Mšeném Lázních.
Krmení housenek mezi řádkami.

přenesou se do místnosti velké a ihned v místnosti malé takto uprázdnené, nasadíme novou část chovu. Než druhý díl chovu od-

Obraz č. 15.: Chov bource morušového ve Mšeném Lázních.
Chov ve velkém ve zvláštní pěstírně.

roste, zakuklí se díl první. Takovým způsobem v 7–8 nedělích provedeme dva velké chovy. Přebytky listů přidělí se drobným i větším soukromým chovatelům v místě i v okolních obcích. Současně bude v budovách zřízena přádelna a tkalcovna, jakož i potřebná laboratoř. K usnadnění chovu pěstitelům budou kokony převzaty syrové, neumrtvené a hromadně umrtveny ve vlastních přístrojích. Je nabíledni, že podnik tak ekonomicky ve Mšeném Lázních u Budyně n. Ohří zřízený, bude moci chovatelům bource za vypěstěné kokony vypláceti ceny nejvyšší, jak již činil roku letošního.

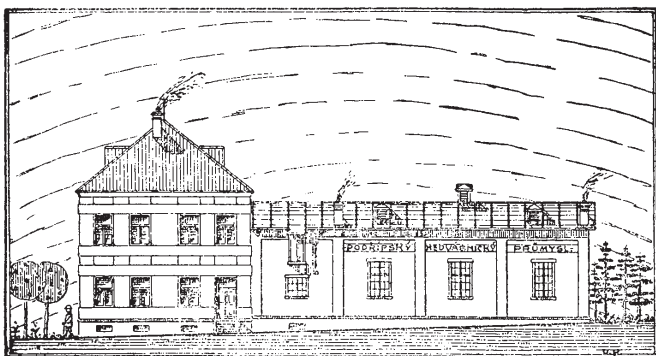
Zkušenosti získané z chovu bource morušového ve tříletí od r. 1923–1925 ve Mšeném Lázních

V roce 1923 bylo celkem chováno 5000 bourců, průběh chovu byl pravidelný, až na nedostatek listu, když tehdy vlastní morušovky teprve byly založeny a posud listu nemohly poskytnouti na 39–43 dnů.

V roce 1924 bylo chováno bourců z půl unce (1 unce, t.j. 25–30 gr vajíček dle velikosti rasy asi 36 000–40 000 bourců) vajíček drobnějšího, ale zdatného druhu italského v obývací místnosti se 4 stojany celkem o 20 dvoumetrových lískách. Sklizení listu z vyspělého morušového plotu v Litoměřicích šlo velmi rychle jednoduchým posekáním výhonů srpem. Zakuklilo se 19 510 housenek, jichž syrové kokony vážíly 30,01 kg a byly všechny zdravé, bezvadné a bohaté na čisté hedvábí, jehož bylo 1a jakosti t.zv. grège, pevného a pružného smotaného na stroji, firmou František Miňovský v Roudnici konstruovaném.

PODPORUJTE DOMACÍ
PODŘIPSKÝ PRŮMYSL HEDVÁBNICKÝ!

P H P

KUPUJTE VÝROBKY
Z PRAVÉHO ČESKÉHO HEDVÁBÍ
OD FIRMY:

JAROSLAV MANSFELD,

PODŘIPSKÝ HEDVÁBNICKÝ PRŮMYSL

VE MŠENÉM LÁZNÍCH U BUDYNĚ n. OHŘÍ,

která

kupuje stále a každé množství

vypěstěných zámotků bource morušového
za nejvyšší ceny.

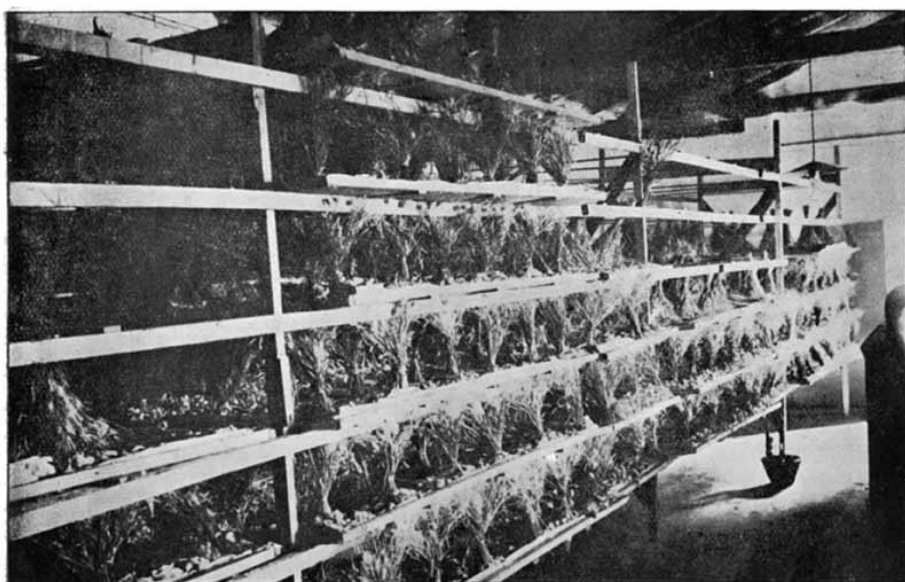
V roce 1925 byly chovány 3 unce vajíček bourců a začalo se s chovem 1. června. Housenky z vajíček původu italského líhly se dříve a pravidelněji, část vajíček vzata na zkoušku původu francouzského později a nepravidelně, nadto byly náchylné k chorobám a zdejší klima jim nesvědčilo. Velká kamna (úsporná, značka „Fenom“) se velmi osvědčila a udržovala stejnoměrné teplo. Celý chov vydal 100 kg syrových zámotků dobrých, ač dosti lehkých a zapředlo se správně na 70 000 housenek. Odpředeno bylo 9 kg la hedvábí (grège) a k obsluze bylo potřeba 1 děvčete pro jednu unci a ku konci chovu, poněvadž pěstírna byla od morušovek dosti vzdálena, k trhání listů a jeho drhnutí s větviček bylo nutno ještě 2 děvčata přibrati. Jinak ovšem zmenší se reže, až pěstírna účelně bude postavena přímo v morušovkách.

Podřipská jednota hedvábnická

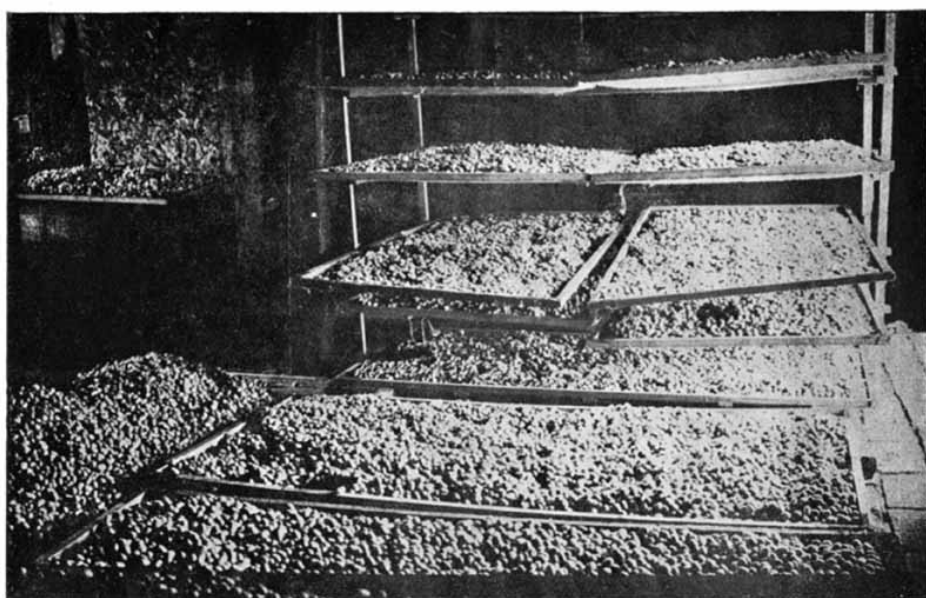
Členové naší jednoty mají již celkem vysázeno na 200 000 moruší a stále počet tento množí. I okresy tuto činnost podporují, sám okres libochovický vysazuje moruše zvl. pro bezzemky, kteří chtějí chovy prováděti v menším rozsahu. Jednota koná informační a propagační přednášky v obcích, prostředkuje a obstarává dodání sazenic a vajíček bource k chovům, jedná o nájem objektu k vysazování moruší a touto publikací zahajuje i propagační akci tiskem. Vzpomeňme jen našeho dnes rozsáhlého a dokonalého průmyslu cukrovarnického, jenž z nepatrných začátků vyrostl a zmohtnul během 50 let na jedno z prvních míst vývozců cukru v Evropě. To jest typický příklad české houževnatosti a české inteligence, jež následujeme i v hedvábnictví.

Připravil
Michal Šanda

... budou kokony převzaty syrové, neumrtvené a hromadně umrtveny ve vlastních přístrojích. Je nabíledni, že podnik tak ekonomicky ve Mšeném Lázních u Budyně n. Ohří zřízený, bude moci chovatelům bource za vypěstěné kokony vypláceti ceny nejvyšší...

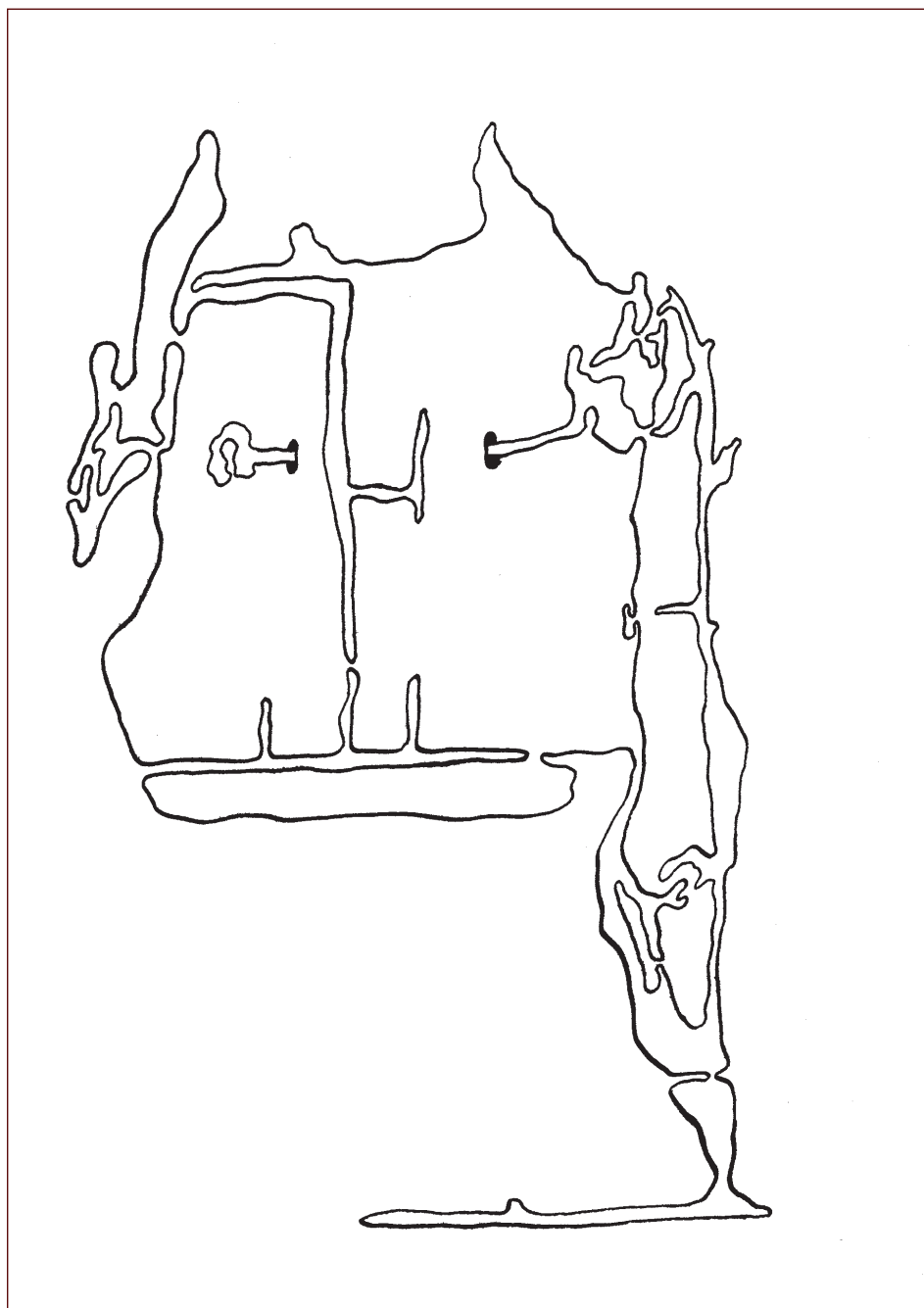
Obraz č. 16.: Chov bource morušového ve velkém ve Mšeném Lázních. Zapřádárna.

Obraz č. 18.: Chov bource morušového ve Mšeném Lázních. Sklizeň.

Heslo **KARFIÓL** Ladislava Nováka

Když nakladatelství Dybbuk vydalo v roce 2007 **Malý slovník naučný** (někdy též *Ne-*

naučný slovník kuriozit a zbytečných vědomostí) Ladislava Nováka, splnilo se mi jedno z přání, které jsem tajně „emitoval“ k české literatuře. Ohlas knihy byl však minimální, spíše naopak negativní, protože někteří pověřenci dumali, proč kniha vychází takto a jinak, třeba proč nemá jejich kritickou předmluvu, proč není celá zahalená do hábitu lešení z poznámek, odkazů a dalších armatur literární vědy.

Novák „slovník“ připravoval od šedesátých let. I když slovo připravoval není to pravé. Spíše hledal další možnost svého osobitého uměleckého vyjádření a v karikatuře „slovníkářství“ viděl možnost, jak obsadit zcela nový, umělecky nevyužitý prostor. Podstatné však je, že na rozdíl od vydání, kterého se bohužel nedožil, „slovník“ vznikl jako textově a výtvarně rovnocenné dílo, dokonce je zřejmé, že zprvu byla vizuální část primární.

Důkazem budiž „heslo“ Karfiól (v knižním vydání není).

KARFIÓL

Velkohubý, zahrabán do svého osení, otáčí se na své jediné nožičce-věžičce, otáčí svým krkem se třemi závitů a ze svého levého (nebo pravého) oka (druhé je docela prázdné – prostě díra do hlavy), ze svého prvního oka, z toho plného, či přesněji jen „zdánlivě“ plného, neboť jeho plnost tvoří stín pohybující se ve výdutině dutého trychtýře (můžete se sice právem zeptat, zda byl někdy plný trychtýř, zeptat s naprostou nadějí v negativní odpověď, nicméně vás mohu ujistit, že takový plný odlitek trychtýře nejen existuje, ale dokonce je zapuštěn do velké zelnaté hlavy velkohubého na tenké nožičce, toho hlaváče-hlavatého s odstálými ušima, kterými vyrábí věty tak dokonalé, že nejen důstojným mužům srážejí z hlav klobouky, ale i mně – prostovlasému – cuchají hanebně mé myšlenky.

Jakub Šofar

KARFIÓL

Velkohubý, zahrabán do svého osení, otáčí se na své jediné nožičce - věžičce, otáčí svým krkem se třemi závitů a ze svého levého (nebo pravého) oka (druhé je docela prázdné - prostě díra do hlavy), ze svého prvního oka, z toho plného, či přesněji jen „zdánlivě“ plného, neboť jeho plnost tvoří stín pohybující se ve výdutině dutého trychtýře (můžete se sice právem zeptat, zda byl někdy plný trychtýř, zeptat s naprostou nadějí v negativní odpověď, nicméně vás mohu ujistit, že takový plný odlitek trychtýře nejen existuje, ale dokonce je zapuštěn do velké zelnaté hlavy velkohubého na tenké nožičce, toho hlaváče-hlavatého s odstálými ušima, kterými vyrábí věty tak dokonalé, že nejen důstojným mužům srážejí z hlav klobouky, ale i mně - prostovlasému - cuchají hanebně mé myšlenky.

Heslo
KARFIÓL
Ladislav
Novák

Zdra
V
ce

Vít Bohumil Homolka

Je úplně jedno, jak současná literární věda nazývá knihy, které si autor „vyrábí“ podobně, jak to dělal před rokem 1989. Jediný rozdíl je v tom, že tehdy se mohl obávat nějakého idiota v knihařství. Ale tam byli většinou zaměstnaní slušní lidé. Jan Antonín Nepomuk Morava čili Vít B. Homolka, díky kterému mohla StB působící v regionu Žďár nad Sázavou vykazovat činnost, si ani 18 let po listopadu neoblékl tesilky. Kdo chce, ten tomu rozumí. Ze své tvorby vybral 27 básní z let 2006–2007, přepsal je, rozmnožil, doplnil kolážemi a nechal svázat. Sbírka Sít (2008) není bilancující samizdat, spíš jako by nám chtěla připomenout hru *Rybičky, rybičky, rybáři jedou*. Ne všichni se nechají chytit...

J. Š.

Dvacetčtyři

Copak asi dělá Bůh?
Slunce, mlhu, ticho, vzduch?
Jakpak asi ten Bůh plesá?
Když se blíží na nebesa
Ňáká velká slavná sláva
Co si k svátku Pan Bůh dává?
Co mu dává Marie?
Jak si svátek užije?
Drží Otec Vánoce?
Jak překoná nemoce?
Jak přežije černej smutek?
Když mu boží skutek utek?

Dvacetpět

Něžně uchopil své souvislosti
 Vešel do panelového domu
 A tam v rožku, těsně u novinových schránek
 Pokřtil dvě ovečky
 Pramínek života, ve známost vešel
 A že byla tma, jen uhlíky svítily
 Do noci vyběhl
 Tento nahý anděl
 Zima v prstech
 Zima v kolenou
 Zima v ohanbí
 Horko v hlavě
 Běžel jak o závod, po spojenci mezi dvěma
 umřelými světy
 Ach nahý, nahý jako slovo bez obsahu
 Nikdo nezavolal jeho jméno

Vysloveně žertovně (7)

Krize. To je teda krize, když je krize. Dokonce olympiáda, přehlídka svalů a značkové obuvi, to odnesla a její pražskou mutaci papánkové odmávali. I Česká televize zvolňuje tempo. Jen pilotní, ukázkový, proevropský, humanitární pořad *Vysloveně žertovně* má dobrý budget čili badžet. Akorát se na něj dívá statisticky nezachytitelná skupina lidí. Z prime timu se přesunul už, s krátkou přestávkou bytování ve 23.00, na čas mezi psem a vlkem, na dobu televizního shopování, kterému teď šéfují céděčka Evy a Vaška. Televizní management sice najal speciální firmu na to, aby vymyslela nějakou fintu, jak ty peníze realokovat, ale ani odborníci s ocáskem MBA za jménem na nic nepřišli. Tedy na nic, co by příliš nesmrdělo.

Vladimír Just o těchto pokusech nic nevěděl, to mu nutno přiznat k dobru. Stále si ještě myslel, že udělat pořad o opravdové legraci je možné, jen je nutno najít ten správný klíč. Zámek máme, to jsou ti (to jsme my), které anketa vybrala za nejlepší české šprýmaře, otázka zní: Čím otevřít zámek? Dokonce si kvůli tomu půjčil několik rychlých manažerských knih, které vydalo nakladatelství Pragma. Ze všech nápadů si udělal poctivý výpisek a pochopil, že nejprve je třeba provést inventuru.

Napsal si na tuhou karetku velkými bukvami KÁDROVÁ INVENTURA. U svého jména ani nezaváhal. Za ním si stojí na 100 procent.

Pak Honza Lukeš. Je trochu pomalý, pravda, ale potenciál v něm je. Určitě. Píšu si 80 procent. Ne, raději 75 procent.

Další je Karel Čáslavský, to je velký oříšek. I pro mě. Odborný průzkum ho jasně vybral jako toho nejlepšího žertěře, ale nemohlo dojít k nějaké odchylce? K jeho jménu napsal 20 až 80 procent. A poznámku: Provéřit, zda ve dnech, kdy došlo k měření kvality bavičství, nehlásily elektrorozvodné závody kolísání proudu. A dále prověřit, jestli nebyl příliš nízký tlak. To by pak všechno vysvětlovalo.

A nakonec Honza Rejžek. To měla být jasná dvojka, můj zástupce, ale výsledky tomu zatím neodpovídají. Od chvíle, kdy Jan zjistil, že se mu do fotbalu nasírá kromě Josefa Chuchmy či Jiřího Peňáse i Aleš Knapp, je vážně špatnej. Přestává být sršatej, užívá ho to. On, největší odborník na kopanou mezi literárními a jinými kritiky, je obtěžován takovou havětí. A není cesty, jak to změnit. Píšu 39 procent.

Těšte se na příští týden. Coming soon...

Jan Lustig

Kýč je internacionální. Těžko mu odolat. I u těch největších titánů je možno vysledovat občasně tíhnutí ke kýči. Je to jako magnet. Po namazané cestě se dobře jde. Jen to mlaská, jak to odsejpá. Výtvarníci, kteří si království tohoto humanistického diktátora uvědomují, mají takovou fintu. Aby si sebe nepřestali vážit, začnou kýč vědomě vytvářet. Je to něco podobného, jako když se bojuje proti požáru, pokud jste někde v prostoru, odkud nemáte šanci utéct. Zapálíte svůj vlastní oheň a vžete ho vstříc hořící záplavě. K žádné bratrovražedné válce nedojde, plameny se obejmou, projdou sebou a vašemu místu se už vyhnou.

Ze seriálu příležitostných pohlednic vydaných firmou Reinthal & Newman z New Yorku jsem vybral vskutku uklidňující momentku. Amorek spřádá vlnu do podoby srdce, luk s toulcem je v pohotovostní poloze, krásná dáma je romanticky zamyšlená a vše se vznáší jakoby ve vzduchu, bez jakékoli kotvy k něčemu pevnému. Pohled byl poslán z Brna do Olomouce v roce 1912, je ofrankován klasickou 5halířovkou s Františkem Josefem. Dramaturg toho všeho, malíř či redaktor, ještě přidal navíc popisek (i když cítíte, že už je to nadplán): *IN THE TOILS*. Se svou chabou angličtinou si to překládám úplně volně jako *Dřina*, což je tedy mimochodem krásné české slovo. Třeba nakladatelství *Dřina* nebo politická strana s názvem *Dřina*, tak to nemá chybu.

Že má andílek nadpřirozené vlastnosti, dokazuje to, že přestože v adresové části nejsou podstatné rozlišovací údaje (označení pracoviště adresáta a ulice), přesto pohled došel. Ale na začátku dvacátého století byli pošťáci asi jiní machři než dneska.

Ještě k „osobě“ toho andílka nebo amorka, chcete-li. Má poměrně velké bři-

cho, po našem „vanu“ čili „Milana“, a spodní partie (hlavně stehna) jsou vůči horním partiím ve značném nepoměru. Jak jen to namalované, tak by to asi nelítalo, obávám se. Možná jde o nějaký poddruh, anděl nelétavý, pozemní. Všechno je možné. Tak proč by museli všichni andělé lí-

tat, no ne? Někdo, nejspíš Stvořitel, měl při výstupní kontrole slabší chvíli. Možná, když viděl, co se vyrobilo, tak je mávl rukou a řekl: Ale co, taky má nárok. Protože Bůh je láska...

Jakub Šofar

Ještě k „osobě“ toho andílka nebo amorka, chcete-li. Má poměrně velké břicho, po našem „vanu“ čili „Milana“, a spodní partie (hlavně stehna) jsou vůči horním partiím ve značném nepoměru. Jak je to namalované, tak by to asi nelítalo, obávám se. Možná jde o nějaký poddruh, anděl nelétavý, pozemní.

Všechno je možné. Taky proč by museli všichni andělé létat, no ne?

Filokartistův výsadek

0 7

Jedn a n kom isí

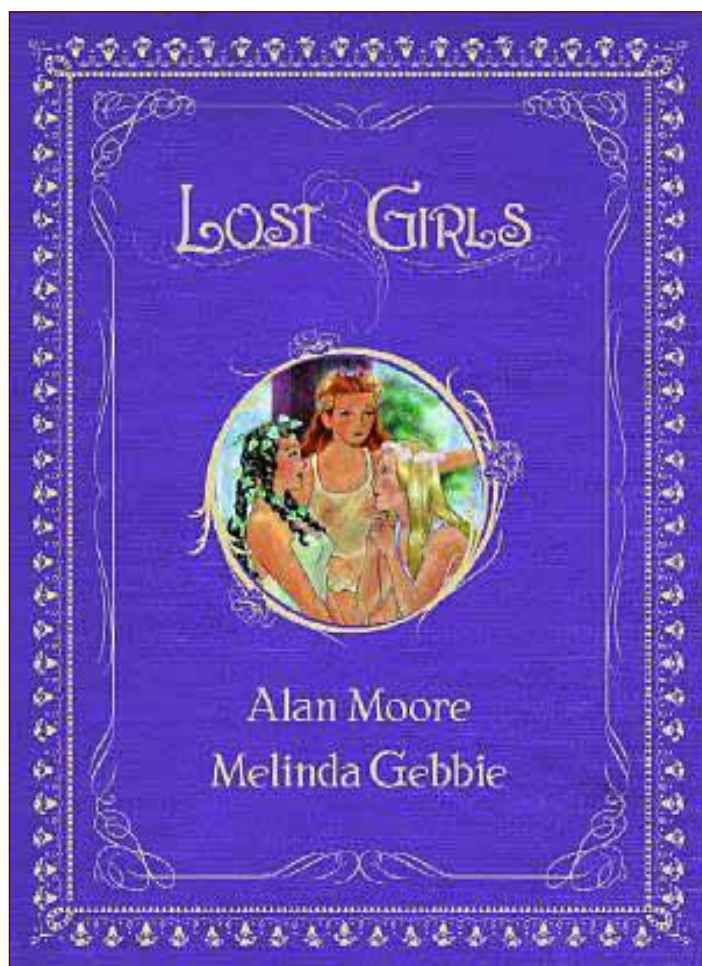
Úchvatné

komiksové porno
kreslené s láskou

Více než třísetstránkovou erotic-kou grafickou novelu *Ztracené dívky* (2006), jedno z posledních děl respektovaného scenáristy Alana Moora (r. 1953; *Strážci*, *Liga výjimečných*, *Z pekla*), česky vydalo nakladatelství Argo na konci minulého roku. V komiksu figurují tři hrdinky dětských románů: Alenka (Alenka v říši divů a za zrcadlem), Dorotka (Čaroděj ze země Oz) a Wendy (Peter Pan), které se v období vrcholící secese, dekadence a psychoanalýzy setkávají v luxusním vídeňském hotelu. Ten je pro budoucí děj příznačně pojmenovaný Himmelgarten (Nebeská zahrada).

Hlavní hrdinkou je ležérní dáma – „flaneurka“, lesbická filyofka-dekadentka, která své kolegyně, jejich manžele a milence s chutí zasvěcuje do světa rozkoší. Leitmotivem *Ztracených dívek* je ženská sexualita. Muži jsou zde ztvárněni většinou jako technické typy, lenoši nebo přinejlepším tak, že jim jde jen o jedno.

... jak lze v médiu komiksu aplikovat narativní a další prvky a techniky postmoderního románu, a exkurzem do historie samotného média i brakové literatury, především pornografie 19. století.

Ztracené dívky činí v kontextu světového grafického románu výjimečnými dva aspekty, které se ovšem navzájem prolínají: jejich intelektuální sofistikovanost a grafické ztvárnění.

Jednoduchá zápleтка komiksu slouží Moorovi nejprve k pokusu o rekonstrukci dnes vzdálené, ale přesto stále živé a inspirativní doby fin de siècle a jejího kulturního a uměleckého rozmachu. Autor ale zároveň nahazuje a rozvíjí závažné psychologické, společensko-kulturní i morální otázky. V neposlední řadě jsou *Ztracené dívky* originálním průzkumem toho, jak lze v médiu komiksu aplikovat narativní a další prvky a techniky postmoderního románu, a exkurzem do historie samotného média i brakové literatury, především pornografie 19. století.

To hlavní, co ke *Ztraceným dívkám* připoutá, je ale úchvatná kresba. Kreslířský styl Melindy Gebbieové (r. 1973) je naprosto

grandiózní. Autorka kreslila v široké škále zářících pastelových barev. Gebbieová mění kapitolu od kapitoly techniku, míru detailnosti i charakter perspektivy a jiných modů zobrazování. Podařilo se jí dosáhnout zvláštního výrazu, když naivitu dětské ilustrace použila pro ztvárnění pornografických výjevů. Její kresba někdy parafrázuje přední secesní malíře Egona Schieleho nebo Alfonse Muchu a ilustrace, které byly součástí dobové brakové literatury, případně jejich motivy do komiksu přímo vsazuje.

Inovativnosť ilustrátorky ve spolupráci se scenáristou se prejavuje i v grafickém

plánu komiksu: najdeme tu čistě vizuální vtípky, např. když políčka dávají ve 2D a 3D perspektivě jiný význam nebo hříčky založené na protikladu textu a obrazu. Ústřední jeviště komiksu, hotel Himmelgarten, někdy slouží jako rámeček stránky, přičemž místo políček figurují jeho okna, balkony či dveře. Obecné secesní kánony vtělené do různých výjevů slouží jako model pro layout dalších stránek: jako civilizovaná, ornamentalizovaná příroda parku. Dominující kresebný a grafický styl občas přejde z vídeňského art nouveau do lidového folkloru, který je ale také výrazně styli-

zovaný a ornamentální a připomíná obrázky z karet, jež se používají dodnes.

Gebbieová musela podle Moorova scénáře kreslit nejen s obrovskou trpělivostí, ale především s láskou! O tom svědčí i to, že se s Moorem vzali – ale zřejmě podle hesla „nejdřív práce, pak zábava“ až předloni poté, co ilustrátorka své životní dílo, které jí zabralo šestnáct let, dokončila.

Jaroslav Balvín

Alan Moore, Melinda Gebbieová, Ztracené dívky. Argo 2008. Překlad Viktor Janiš. 325 stran.

Jedn a n kom isí

**Nedám, nedám,
bojím se hříchu,
udělal bysi mně
škodu na břichu!**

Jak první dekáda třetího tisíciletí už to má za pár, všechno, co bylo možné, je ještě možnější, a já marně očekávám, kdy už konečně někdo čapne do pazoury některý z grantových cecíků a vymačká z něj love na studii o proměně sprostoty a o tom, co vlastně to slovo znamená.

Abychom totiž nezapomněli, kdysi bylo slovo „sprostý“ dost podobné dnešnímu „lidový“, akorát se časem, tím falešným humanistickým obrušováním, ztratilo první písmenko, a je tu náhle slovo „prostý“. Zda za to může celé tohle národní obrození, je dost dobře možné, protože obrozování je vždycky spojené s „vylepčováním“ všeho

JAN JENÍK Z BRATŘIC
Když jsem šel okolo vrat...

Artes Liberales

možného. Tak třeba pohodlný a celkem bezbranný biedermeier se postupem doby proměnil až v nefunkční funkcionalismus, který ve své totalitní podobě není ničím jiným než spolehlivým trabantem hlasatelů všech podivuhodných bajek o rovné společnosti nerovných.

V mluvené řeči je to evidentní pořád a stále. Nad „sexistickými“ a „skatologickými“ výrazy se slušný člověk pohoršuje, tlakuje okolí kázáním o pokleslosti mravů a pak večer, když jde se svým melírovaným Rafíkem na procházku, nechá psíkovo lejno jako doklad o řádném stravovacím režimu domácího mazlíčka na chodníku či trávníku. Podobně ti noví křesťané, kteří v sobě Krista objevili v důsledku vhodnosti přejatých mimikrů k obývání či dobývání nějakého společenského či sociálního prostoru nebo v ještě horším případě jako volbu „něčemu věřit“, jsou tak naplnění láskou, že jsou schopni se „upálit“ za pravdu o tom, že papež nesere. Ale to je stará historka, zbytečně ji zde provětrávat. Jen snad je třeba dodat, že ti křesťané, žijící bohabojně v neměnném rytmu náboženské „etnografie“ a kteří jsou stále páteří církví, i když se to tak nezdá, nemají pro „prdel“ a „hovno“ daleko, neboť jsou spojeni přes svou víru se zemí, stavbami, přírodou atd. a zde má každá součást jejich života svůj prostor. Zdali je něco krystalicky pragmatického v tom nejlepšího slova smyslu, pak je to život těchto lidí.

Ale k věci. Vedle národních písniček, vypiglovaných a vycíděných, souběžně „fuguj“ národní písničky nenapravené, autentické, původní. Čiré a jaksi příjemně brutální. Nedají se vyhnat pryč, jen zahnat do kouta, což se podařilo všem těm Čelakovským a dalším útlocitným inženýrům správnosti. Na Slovensku (v nakladatelství Tatran) vyšla v roce 1969 docela tlustá kniha s dlouhým názvem *Piesne a verše pre múdrych i bláznov alebo Všetelijako lúbezné a kratochvilné svetské pesničky a veršičky všetkým mládencom a pannám na výstrahu a príklad a najmä pro obveselenie mysle a ukrátenie dlhej chvíle mnohými neznámými pesničkármi a veršovcami v rokoch 1457-1868 zložené a spísané*. Sodoma Gomora! Ono se tam prdí, souloží a kdoví co ještě. Omluvou snad je, že v té době tam vládli Uhřici a že vlastně takto (v písničkách a říkankách) se lid posiloval ve svém národnictví. To zní docela dobře. U nás se nelehkého, téměř diverzního úkolu ujal mistr Obrátil (kdo nemá či nezná, doplnit ihned!). Před ním však, od začátku 19. století, sbíral podobné klenoty Jan Jeník z Bratřic. Navíc rytíř, aby se to nepletlo. Snaha o zpracování a vydání jeho díla je patrná v průběhu celého století 20., z čehož nejpečlivější je edice Jiřího Traxlera (Etnologický ústav a Ministerstvo kultury ČR, Praha 1999). Zatím jde o první díl, druhý v nedohlednu.

Přesto, a v tom se vracím úplně na začátek, žádné vydání nebylo kompletní, vždýcky se tam vyskytla nějaká bílá místa. Konečně je v knihupectvích k mání Jeník se vším všudy (tedy míním tím soubor lidových písní, nikoli umělých, kramářských atd.).

Tak co, sprostáci, prasáči & ostatní čeledě, už se třesete a rosíte?

Daniel Tosev

Jan Jeník z Bratřic: Když jsem šel okolo vrat..., k vydání připravili a ediční poznámku napsali Radim Kopáč a Josef Schwarz, předmluva Aleš Haman, Artes Liberales, Praha 2009.

V mluvené řeči je to evidentní pořád a stále. Nad „sexistickými“ a „skatologickými“ výrazy se slušný člověk pohoršuje, tlakuje okolí kázáním o pokleslosti mravů a pak večer, když jde se svým melírovaným Rafíkem na procházku, nechá psíkovo lejno jako doklad o řádném stravovacím režimu domácího mazlíčka na chodníku či trávníku. Podobně ti noví křesťané, kteří v sobě Krista objevili v důsledku vhodnosti přejetých mimikrů k obývání či dobývání nějakého společenského či sociálního prostoru nebo v ještě horším případě jako volbu „něčemu věřit“, jsou tak naplněni láskou, že jsou schopni se „upálit“ za pravdu o tom, že papež nesere. Ale to je stará historka, zbytečně ji zde provětrávat. Jen snad je třeba dodat, že ti křesťané, žijící bohobojně v neměnném rytmu náboženské „etnografie“ a kteří jsou stále páteří církví, i když se to tak nezdá, nemají pro „prdel“ a „hovno“ daleko, neboť jsou spojeni přes svou víru se zemí, stavbami, přírodou atd. a zde má každá součást jejich života svůj prostor.

Jaroslav Krištof:

To je taková standardní situace – když nevíte, jak zaplácnout mezeru, tak se tam hodí „ňáký“ fotky. Fotky nikdy neurazí. Jsou vždycky obhajitelné. Ale takhle bych to nechtěl.

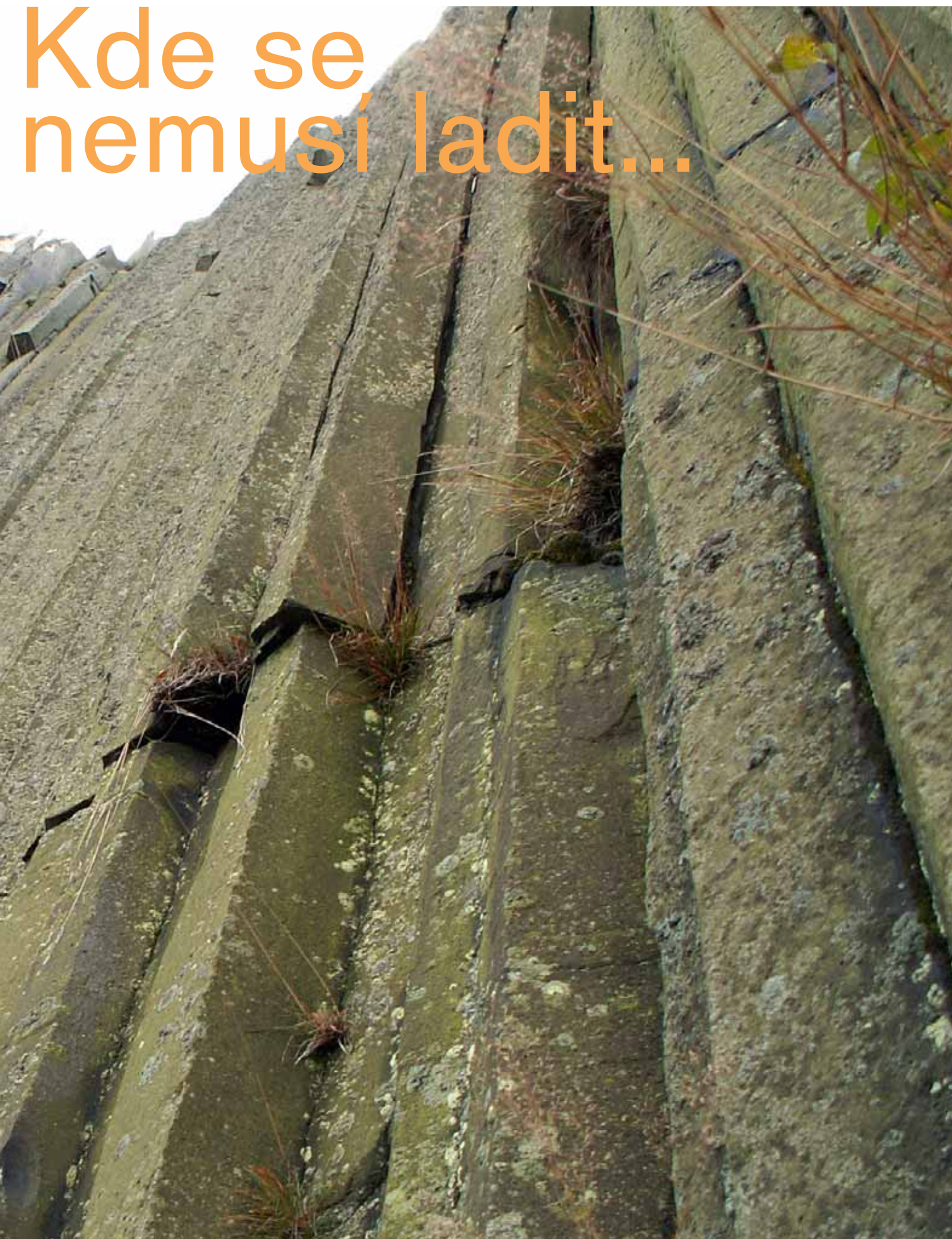
Jezdíme s partou 3–4 kamarádů jednou za půl roku na výzkumné cesty po vlastech českých a na ně navazujících krajích jinozemských. Stačí tři čtyři dny. Mně v mládí pustili jen asi do tří států a poprvé jsem se dostal na Západ v roce 1988, když už se pouštělo houfem. Kdo si venku sehnal tvrdou valutu, tomu dali doložku. Takže jsem s rodiči celkem dost cestoval po tehdejší ČSSR. Nicméně, v padesáti letech musím připustit, že ne vše jsem viděl a že je pořád možno se divit.

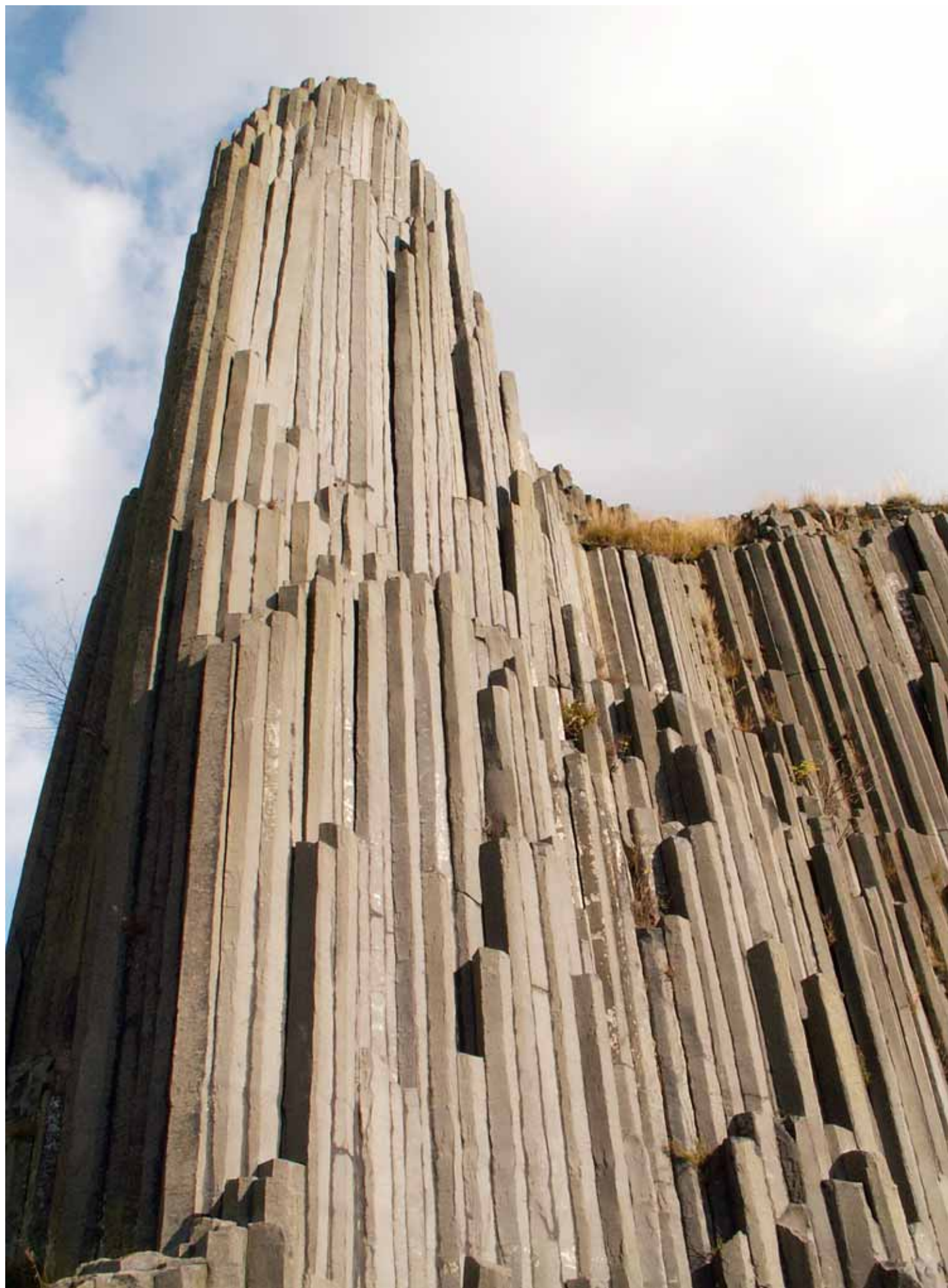
Vloni jsme se při cestě do obě Lužice zastavili v Kamenickém Šenově na Panské skále čili Kamenných varhanách. Všichni je známe, ale na vlastní oči nikdo neviděl. Ukázka „čedičové odlučnosti“, pravidelných pěti- nebo šestibokých sloupců, mě dost překvapila. Nejen tím, že to „je“, ale i zachovalostí. Jste-li zvyklí, že u nás se všechno zničí, poničí, pomlátí, omlátí a vymlátí, tak tento úkaz, jenž je geologickou rezervací, je krásně zchovalý. Až by měl člověk chuť hodit tam někde v blízkosti na zem spacák, lahev a jen tak koukat, jak to vypadá, když jsou v přírodě připraveny varhany žvlům na okamžité použití. Co na ně umí zahrát déšť a vítr a slunce a mlha...

J. Š.

Kde se nemusí ladit...

V příštím čísle (vychází 1. srpna 2009)

najdete:

(a teď se musíme rozpočítat,
na koho to slovo padne,
kdo bude šéfredaktor:

jedno

dvojko

trojko

čtyřko

lágo

págo

ječmen

čičmen

ťala

ťuk

a je to – Dvořák)

Václava Dvořáka

a nové básně

Bohdana Chlábce,

korespondenci

Jakuba Demla,

biblické zlomky

(a to by mohlo stačit).

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!